

REDACTIA

Arad, Deák Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Anstro-Ungaria:

pe un an . . . 20 oor.

pe 1/2 an . . . 10 "

pe 1/4 an . . . 5 "

pe 1 lună . . . 2 "

Știrii de Duminecă pe an

4 coroane.

Pentru România și străinătate

pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima

dată 14 bani; a doua oară

12 bani; a treia oară 8 b

de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și

inserțiunile sunt a se plăti

înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Anul VI.

Număr de Duminecă

Nr. 28

Maghiarisare...

„Budapesti Hirlap“ dela 13 c. se plânge amar că merge greu de tot cu maghiarisarea. Chiar în Budapesta se vorbește de tot mult nemțește și slovacește.

„Ba zicem, că în anii din urmă nu că am fi înaintat în privința maghiarisării, ci din potrivă, am dat îndărăt, așa că și cine știe ungurește, mai bucuros vorbește în alta limbă“...

Așa zice numitul ziar și noi avem cuvânt să-l credem.

De altminteri cele din urmă măsurile luate de ministrul școalelor, Wlassics, sunt și ele o dovadă că merge greu treaba.

Au trecut douăzeci de ani de când s'a făcut legea pentru învățarea limbii ungurești în toate școlile. Și n'a fost atunci ministru, care să nu fi străduit din toate puterile întru a face Unguri până și din pietri.

Totuși, care a fost urmarea!

Ni-o spune Wlassics: *sporul e de tot neînsemnat!*

Și încă nu se mărturisește întreg adevărul! Se socotesc anume ca știind ungurește și cei cari abea încercă puține cuvinte... Inspector școlar și întregă suflare ungurească se simte peste măsură fericit, dacă aud la examene că scolarii români, serbi ori slovaci știu câte-va poezii ori cântări. Pe învățatorul care a ajuns la atâta spor îl preamăresc prin foaie, ba îl cinstește și cu bani.

Se vor schimba însă lucrurile, așa cred Ungurii, pentru-că ministrul Wlassics a dat poruncă aspră: în fiecare școală dela sate și orașe, jumătate din vreme are să fie închinată limbii ungurești!

Haid să zicem că astfel, într'adevăr, copiii vor învăța ungurește bineșor. Când sunt însă de douăsprezece ani isprăvesc cu școala și peste un an-două ce se alege din tot ce a știut ungurește! A uitat tot, pentru-că n-a avut în sat cu cine să vorbească și nici în nevoile zilei n'a fost silit de nici o împrejurare să vorbească ungurește... Și Români și Serbi, și Nemți și Slovaci trăim adică cei mai mulți în sate unde Ungur e cel mult — *Ovreiul din colț, Ghiraul și solgahiraul*. Aceștia sunt siliți să învețe însă et limba noastră.

Unde trăim amestecați, dovezi sunt destule, Ungur, Sas, și Sârb învață românește, și astfel se înțeleg între dânsii.

Avem însă comune unde trăim amestecați cu Ungurii. Îndeosebi prin părțile ungurene. Ei bine, aici, într-o dată au nevoie, Românii învață ei ungurește și fără porunci strășnice. Tot așa se întâmplă cu alte neamuri.

Petrecând deci în școală, jumătate din vreme cu limba ungurească, copiii se vor alege cu știința foarte puțină, ceea-ce va fi întâiu înspre paguba lor ear în al doilea rând spre paguba țării, care are mai presus de toate nevoie de cetățeni luminați la

cap ear nu să știe cu ori-ce preț ungurește.

Aceasta o înțelege de altfel și cel mai încarnați Unguri. Doar chiar Bartha Miklós a zis, că Ungurii să se mulțumească dacă naționalitățile au prietenie pentru ei, ear nu să siluiască învățarea limbii maghiare.

Cam același lucru îl spune și „Budapesti Hirlap“.

„Pentru-că geandarm nu putem pune lângă fie-care; sfârșitul silniciei nici odată nu e bun și e mai mult stricăcios decât folositor...“

„Mărturisind adevărul, eu nu-mi ies din piele, dacă în vre-o comună „se face“ școală ungurească. Mărturisesc și aceea, că-mi pare ciudat sgomotul ce-l facem și huiduiala împotriva unor „Valahi“ ori „Serbi selbatici“, dacă unul ori altul dintre ei, acolo, la margine, greșește câte ceva“.

Ar urma numai, că atât suslăudată foaie maghiară cât și ministrul maghiar să tragă cuvenitele învățături. Ar fi atunci amărălă mai puțină și la ori-ce întâmplare, bucurie mai multă decât ni-se face, când vedem siluirile șoviniste pentru a ne face ca întâiu să știm ungurește și numai după aceea „Tatăl nostru“!

Pactul. *Se anunță din Viena: În 22 l. c. se vor întruni din nou referenții de resort ai ambelor guverne, pentru a delibera definitiv asupra tarifului autonom. Se crede, că aceste deliberări vor putea fi terminate până la 10 Aug.*

Referenții austriaci și maghiari, au continuat ieri desbaterele privitoare la chestiunile de episcopie. După-cum se vestește s'au înălțurat multe greutăți care existau până aci. La desbatere au asistat mai mulți veterinari, ca specialiști. Rezultatul acestor desbatere va fi supus săptămâna viitoare guvernelor spre aprobare.

Taxe pentru pasapoarte. *La ministerul de interne s'au făcut mai multe plânsuri că modalitatea procurării pasapoartelor pentru voiajarea în țări străine, este foarte costisitoare, fiind-că notarii comunali încasează pentru acestea fel de fel de taxe.*

Ministrul de interne Széll a dat acum o ordinațiune severă, în care interzice strict notarilor comunali, perceperea acestor taxe.

Nobleță maghiară. *„Független Magyarorszag“ organul kossuthist sub titlul „Janku védelmezői“ (Apărătorii lui Iancu) publică un articol, în numărul său din 15 c. în care insultă memoria nemuritorului nostru erou Iancu, într'un mod nu se poate mai ordinar. Eată unele din gingașele expresii adresate sentimentelor noastre:*

„bestie valahă setoasă de sânge, bandit sângeros care a tăiat oamenii pela brâu cu ferestrul, căpitan de bandit valah, bandit ordinar etc.“

Vom reveni în numărul de mâine asupra acestui articol plin de așa insulte, încât ceva mai spurcat nu ni-s'a dat să citim despre un mort.

† Cardinalul Schlauch.

Evenimentul cel mai însemnat al săptămânei a fost moartea cardinalului din Oradea-mare Schlauch.

Presa toată l-au parentat în terminii cel mai elogioși. Căci Schlauch a fost nu numai unul dintre cei mai de frunte prelați catolici din Ungaria dar și o ilustrațiune a țării.

Se spune între altele, că dacă n'a ajuns dânsul primat la Estergom, este numai pentru-că-l făcuse greutăți mari guvernul care ar fi vrut pe Samassa, pe acesta nu l-a vrut însă Roma și astfel între doi cari se certau a câștigat al treilea: actualul primat.

Ziarele scot în evidență nu numai marea lui învățatură, dar și patriotismul lui cald și tactul cum a știut să ducă lupta pe vremea discuției legilor poliției bisericicești, așa că n'a ajuns în conflict nici cu biserica nici cu statul.

Născut în 1824 în Aradul-nou, din o familie de țeran germană, tinerul Schlauch învață școalele elementare în Arad, aci începe și gimnaziul și îl termină în Seghedin fiind dela început până în capăt cel dintâiu între elevi. Vocațiunea preoțească, care se declară de cu vreme în sufletul său idealist îl duce să îmbrățiseze această carieră: să înscrie în teologia din Budapesta unde termină și cursurile universitare.

De aci încolo urcă treptele înaintării fără salturi deosebite, dar într'un progres sigur, începând de jos până la cea mai înaltă dignitate.

În 1893 l'a ajuns cea mai înaltă distincție ce un muritor poate să aibă în stat: a devenit cardinal, singurul între episcopii ce s'au succedat în Oradea-mare. Dar și Maestatea sa l'a dat nenumerate dovezi de iubire și stimă. În 1897 când și-a serbat mîsa de aur la distins cu marea cruce a ordului Sfântului Stefan, ear orașele Aradul-nou și Oradea-mare l-au ales tot atunci cetățean de onoare.

Cardinalul Schlauch a fost incontestabil unul din cei mai mari teologi ai timpului. Vorbirile sale cuprinse în două mari tomuri, cele inedite cari încă vor face tomuri întregi și pastoralele sale pline de adâncă filosofie, sunt toate laolaltă magazin întreg de știință teologică. Abia este vre-o chestie teologică și în special apologetică, pe care să nu o fi aprofundat, cu desăvârșită competență. Teologia sa este împăcarea spiritului creștinesc cu spiritul modern al timpului întărirea principiilor evanghelice cu progresele științei, apărarea științifică a casuisticii și așezarea ei în cadrele progresului modern științific.

În jurul moștenirii lui, se înțelege, se fac multe combinațiuni. Sigur nu este însă nimic.

Biserica maghiară catolică cu drept cuvânt jelește însă pierderea unui prelat mare, ear celelalte biserici îi pot depune tributul de stimă deosebită, căci a fost nu numai un prelat tolerant, dar și un bărbat cu nobile însușiri creștinești.

Instalarea protopresb. gr.-or. român al Vêrșetului.

Straja, în 30/12 Iulie 1902.

În fine se vede că nu au ajutat nimic mergerea din Vêrșet la Caransebeș a acelor nouă cu sergent cu tot. Cel din Vâslui erau dorobanți și curcani, cel din Vêrșet și jur au fost 2 preoți, 4 învățatori 2 căciulari și 1 avocat. Voinicii lui Alexandri sburau la lupta cruntă, pițireii dela Vêrșet mersau la Caransebeș ca polecra celui cu 45 voturi să o prefacă în renume. Mersau la Caransebeș cu sergentul Mătrăgună aderenții ecumenicului candidat, ca să spună Prea Sfințitului Sale Domnului episcop diecesan că dl Dr. Petru Ionescu e un om cum nu sunt doi și se convingă pe Preasfințitul că domnul profesor e pivotul în jurul căruia se învîrt evenimentele.

E foarte frumos când aderenții țin atât de mult la favoritul lor, pentru-că dânsul încă până nu era candidatul numai aspirant la ecumenicie au dat probă adevărate și în mod intuitiv despre deosebita sa în ale tractării pastorale; deci au avut cuvânt călătorii noștri dela Vêrșet se cerce a convirge pe banul nostru episcop diecesan, că iubitul lor e un om cum nu sunt doi, că e intruparea diligenței fără seamăn de care poate numai domnul Dr. Petru Barbu, vecinul călător, se poate apopia.

Făcând acestea ca introducere, Vê rog D-le redactor să-mi dați voie a descrie în mod cât se poate de fidel actualul instalării și introducerii P. Or. Domn David Terfaloga în oficiul său de protopresbiter în tractul de Dumnezeu scuit al Vêrșetului.

Comitetul protopresbiterial în conțelegere cu noul protopresbiter au statorit ziua instalării pe Duminecă în 30 Iunie (12 Iulie) a. c.

Era o zi senină, frumoasă, nu prea înădușitoare, cu căldura potrivită ca de minune pentru actualul instalării. Ca loc al instalării s'a ales biserica parochială din comuna Straja și aceasta din motivul că în orașul Vêrșet nu avem biserică, decât numai cele edificate odinioară cu bani românești pentru folosul și întreținerea Sârbilor.

Salutul de bunavînire la hotarul comunei Straja.

Cărutele, cari aduceau dela Vêrșet pe noul protopresbiter însoțit de dânsul și simpaticul comisar consistorial, Venerabilul protopresbiter al Caransebeșului, de protopresbiterul Buziașului și de alți oaspeți, se apropie de hotar.

Aici pe o vale verde și romantică un banderiu de 60 de călăreți și peste 20 de trăsuri, poporul în costumul său țărănesc și pitoresc în frunte cu mulți preoți, învățatori și inteligenți se postează în lungul drumului, de-a dreapta și de-a stînga și de odată ca dintr'un suflet esclamează cu toții entusiaste aclamări de „să trăiască dl protopop“. Apoi prin delegatul său dl George Manescu îl salută în termeni calzi de bunavînire, la ceea-ce domnul protopresbiter plăcut surprins de această ovațiune, mulțumeste pentru atențiunea și dragostea manifestată.

Convoiul imponent pleacă și tropotul banderului, farmecul portului țărănesc și însuflețirea poporului, te transpunea într'o lume adevărat ideală.

Ajunși la marginea comunei Straja se deschide înaintea omului un aspect sârbătoresc decât care mai frumos nici când nu am văzut. În frumoasă și frumoașă comună Straja, strada principală dintr'un capăt al satului până la celalalt presărată și înfrumusețată cu flori și iarbă verde, casele decorate cu fel de fel de covoraș țărănești în diferite culori frumoase și românești; pe stradă locnitorii comunei dela băceți până la moșnegii îmbrăcați în haine de sârbătoare, delegați aproape 20 comune din tract, oaspeți veniți din depărtare etc. emulau în stigăte frenetice de „să trăiască domnul protopop ca și când unui popor lăntuit de veacuri i s'au rupt lanțurile și i-a'au redat libertatea.

Primirea sub arcul triumfal.

O lume de popor cu preoții învătători și inteligența în frunte din întreg tractul și mulți oaspeți din depărtare sosiți — precum a zis al Dr. Jurca în toastul d-sale — ținut la banchet să se bucură și Lugojul de bucuria clerului și poporului din tractul Vêrșetului — așteptau sosirea noului protopresbiter sub arcul triumfal ridicat în mijlocul străzii principale înaintea sfintei biserici.

Convoiul ajunge, bacderiul se face spațier ear trăsura protopopului însoțit de comisarul consistorial, abia putând străbate de mulțimea poporului, între frenetice strigări „să trăiască”, se oprește și ambii descăleacă din trăsura și într-o mare de lame românească, sub arcul triumfal sunt întâmpinați de preoții Știc, Corcea și Lazarescu, îmbrăcați în ornate de litie. Aici mai întâu corul plugariilor din comuna Coștei lăudă nează cu multă însuflețire „într'un mulți ani” și o cântare ocazională, după care apoi părințele Avram Corcea din Coștea în absența administratorului protopresbiterial a părințelii M. Hainu Jurca, care fiind indispus nu a putut participa, — în numele clerului și poporului tractului salută pe P. On. Domn protopresbiter ca șef al tractului printr'un discurs avântat, spunând că agrul în acest tract e înflorit și că interesul bisericii, a școlii și a poporului reclamă imperativ desfeșenirea lui. Îi asigură în numele clerului și poporului de a-berea, supunerea și respectul cuvenit. Părințelii Avram Corcea prezintă David Terfaloga mulțumind pentru această nemeritată și însuflețită primire, exprimă dorința, înăut am putut urmări, că ar fi mult fericit — dacă în cel mai scurt timp ear fi dat se vaza ca șef al tractului, această însuflețire din partea preoțimii, învătătorimii, inteligenței și a poporului, manifestată în fapte și în emularea împlinirii datorințelor față de biserică și școală ca unica cale de mântuire pentru poporul românesc.

Țin a repeta că nu am văzut în viața mea atâta însuflețire neprefăcută isvorită din inima cea bogată de sentimente a poporului nostru. O însuflețire, carea tradează manifestarea provenite din dorul de a să vedea odată sub părințea conducere a protopresbiteratului de mult dorit. S'a văzut și de astă dată că poporul știe să și manifesteze sentimentele sale cu mult mai bine atunci când nu e povățuit de oameni cu speculațiuni și e lăsat în judecata lui, carea în tot cazul e probată.

Dacă manifestațiunile ar fi fost înscenate numai din partea locuitorilor din Straja, am avea cuvânt să zicem că au fost puse la cale de oameni ca preoții locali Știc, dl notariu Luchici și de învățătorul Manescu, cari fele zis spre onoarea lor mult s'au interesat și au lucrat pentru ca arangierea să reiasă cu strălucit succes. Sincerile felicitări s'au făcut de poporul nostru aproape din toate comunele protopresbiteratului, venit aici cu preoții și învățătorii lui ca să se descopere sentimentele în așa mod că și strășinii au rămas încântați și nemiși de ceea-ce au văzut cu ochii lor.

Cele ce s'au înscenat au ocaziunea alegerei de protopresbiter au rămas ca manifestațiunile palide și fără viață, față de cele ce am văzut cu privilegiul instalării. Și pentru-ce oare această stare de lucruri? Pentru că înscenările înainte de alegere banchet și cu ocaziunea ategit de protopresbiter au fost puse la cale de oameni obișnuiți de patimă, egoiști, cari ochi au și nu văd urachu și nu aud, pentru că nu este dach în gura lor! Manifestațiunile făcute cu privilegiul instalării au fost nemestecugite, naturale și sincere, pentru-ă au șpit dela inima cea caldă a poporului.

Serviciul divin și actul instalării.

De sub cercul triumfal, comisarul consistorial P. On. domn protopresbiter al Caransebeșului Andreiu Ghidiu, noul protopresbiter David Terfaloga, preoțimea, învățătorimea, inteligența și poporul intră în biserică spațioasă, biserică din Straja de astă dată s'a scărțat a fi prea mică pentru-ă să poată cuprinde publicul întreg.

Se începe sfânta liturgie, care decurge lin și cu multă evlavie. Emitul arhieresc și comisarul consistorial pontifică. În dreapta lui protopresbiterul Baziasul Ioan Papa, în stânga noul protopresbiter David Terfaloga apoi preoții Vichentie Goji din Gerțeniș, George Popoviciu din Vlacovăț, Luca Lazarescu din Ferendia, Avram Corcea din Coștea, Ilic Dabiciu din Voivodina și Aurel Știc din Straja. Răspunsurile dela liturgie le cântă cu multă dibăcie corul plugariilor din Coștea, învățătorul Otonoga din Coștea, etc.

Sub priceasnă iasă din sf. altarul comisarul consistorial, noul protopresbiter și ceealaltă preoțime conlaturhistoare și se postează înaintea amvonului, unde era așe-

zată o masă, pe carea s'a pus sfânta evanghelie, crucea, sigilul protopresbiterial și grămata arhierescă, cu carea a fost înzestrat noul protopresbiter.

Comisarul consistorial lucrează cu o voce lină, carea se potolțează din ea în ce tot mai mult până ajunge să tradeze înfocat inima omului tiner. El ne spune că limba maternă, legea cerească și biserică străbună au fost acelea, cari au ținut poporul strins legat și nedespărțit. Sanctuarul în care poporul și-a păstrat și marturisit legea a fost biserică drept măritoare, ea depositoryl dumnezeiesc evangheliei, a sf. taine, d'gme și a s' b melor în-șturi a moralei creștine; ear ciadela și depositoryl puterii de apărare a poporului contra tuturor asupritorilor de după vreme a fost înșși inima lui, carea cultivată în și prin biserică l-a condus în totdeauna la izbândă.

Strinsa legatură, ce a existat între popor și biserică a format caracterul moral al poporului de blând, nobil și deștept în timp de pace, — înimos voinic și viteaz în timp de război.

Dă povăț noului protopresbiter ca să lucre și să muncească fără preget la păstrarea caracterului moral al poporului, la învățarea și fericirea neamului, la susținerea păcii și liniștii în biserică și la conservarea armoniei dintre credincioșii protopresbiteratului. Invită pe noul protopresbiter ca așa se lucre facă prin păstorie lui să se aderească cuvintele evangheliei: o turmă și un păstoriu. Sărbătorească și înăștoare de inimă au fost predarea insigniilor de păstorie, ca drept semne, că e protopresbiter deșă-șpit și intră cu desăvîșire în oficiul, cu care de astăzi înainte este învestit.

În fine recomandă poporul pe noul protopresbiter ca să l primească cu dragoste în inimă și cu bucuria pe față așa după cum într' adevăr s'a scărțat și l-a întâmpinat, căci el vine cu zăl înflăcărat ca să lucre pentru binele obștei în ogrul înțelenit. Domnul comisarul a terminat: păstoriele eată și turma, turmă eată păstorul!

După terminarea acestui discurs festiv și instructiv, primit cu urrii entuziastice de să trăiască, se face pe un moment liniște și toți așteaptă cu multă curiositate și neabundare să vadă, să cunoască și să audă mai de aproape pe acel iubit, respectat și distins preot în clerul diocesei noastre, și b a cărui păstorie e pusă soartea protopresbiteratului Vêrșet.

Cu fineșea înăscută, cu o prezentare modestă dar ageră și serioasă, care face impresiune bună, noul și instalantul protopresbiter, face din rindul preoților un pas înainte și într'un ton clar și terminat popular, eari precum s'au văzut numai dintr'o inimă curată, sinceră și românească pot șpi ca earși la inima românească să străbătă — rostesc discursul program.

Impodobită vorbirea cu laude și elogii, fie la adresa preoțimii și învățătorimii, fie la a inteligenței mirene și a poporului, după ce mulțumește lui Dumnezeu, că a fost învrednicit se fie pus în șirul slujitorilor sei, cari cu cuvântul și cu fapta sunt chemați să propage învățătorie dumezească, ca fără frica și cruțare să combată viciurile și slăbiciunile omezești și după ce declară categoric că activitatea sa în postul de protopresbiter va fi munca onestă și împlinirea cu sfântenie datorințelor scrise și ordinate de biserică și autoritățile noastre bisericești, dă expresiune speranței că și preoțimea, învățătorimea, inteligența și poporul din tract nu va întrelăsa a urma exemplul d-sale ca și al șefului tractului.

De un efect nedescrisibil a fost acea parte din instructiva vorbire, când accentuând împlinirea datorințelor față de biserică și școală, zice: că e nemotivată plângerea, și vacteele noastre sunt nebaşate, de în presă, fie înaintea organelor noastre superioare, că vremurile sunt grele, că dările sunt mari, că sărăcia e și mai mare și că prin urmare de aceea nu putem contribui la susținerea bisericii și școlii noastre străbune. Susține mai departe instalantul protopresbiter — un adevăr: pe care toți trebuie să-l șubscriem, că în cea mai mare parte noi singuri purtăm vina, că noi înși-ne ne facem vremuri grele prin desmanările și calomniile dintre noi, că noi singuri ne mărăm dările prin luxul ce-l cultivăm cu atâta predilecțiune și vanitate, noi singuri aducem sărăcia la ușile noastre prin necruțarea și necumpătul ce ne pre-donnește. Zice mai d'parte simpatice și distinsul protopresbiter, că acestea sunt atâtea defecte incubate în șinul poporului nostru, pe cari preoții învățătorii și inteligența cu toată puterea cuvântului în biserică și afară de biserică, în școală și afară de școală și pretutindenea, unde numai ni se dă ocaziune, să le combată, ear pentru ca mai cu înlesnire să ajungă aceasta, preotul,

invățătorul și inteligența prin propriile sale fapte, prin propria sa purtare să fie exemplu și învățătură vie poporului. Și șpot în ne-pune coroaă vorbirei, prin accentuarea cuvintelor, că țină-se prin biserică producerea lumii, aplică învățătorii în școlile principale și metodele pedagogice celor mai celebri, cu un cuvânt, să fie preotul și dascălul învățatului lumii, dacă el altcum face decum vorbește și învață, dacă faptele și purtarea sunt contrare sfaturilor și învățăturilor, nimic n' ajunge, ba mai mult stăieă creșterea poporului, fie în cele religio-morale la biserică, fie în educațiune la școală.

Accentuază în fine că pentru o educațiune sănăcoasă avem lipsă de biserică și școlă bună, ca în școlă să se crească earaciere firme, bărbăți devotați și cu țarie sufletească, cari în biserică, în școală și peste tot în fruntea poporului stând, se poată rezista tentațiilor și pedecilor, cari zilnic le înălmim, ear pentru-ă să avem biserică și școlă bună, avem lipsă de jertfa etc.

În fine exprimând profunda mulțumită prea on. comisar consistorial, care în numele Prea Sfintei Sale dlui episcop diocesan și a Venerabilului Consistor a avut bunăvoința de a participa și a-l introduce sărbătorește în oficiul de protopresbiter, clerul și poporul adunat prin vii scărțări de „să trăiască” dă expresiune iubirei și știmei noului șef tractual.

După terminarea sfintei liturgii, casa părințelii Marin Știc, a mult știmatului și ospitalului preot din Straja, s'a prefăcut într'un adevărat „buffet” de adevărată dragoste și ospitalitate românească.

Banchetul.

La 2 ore intrăm în toată masa comună în curtea ospătariei sub o șatră acoperită și decorată cu verdeață și ramuri de stejar s'a început prânzul, la care asemenia nu a lipsit amuzanții și veselie, cari ca prin minune, în loc să se reducă în urma oboselii tot se mai potolțeau și deveneau mai înășfătoare.

La sfatul toastelor p. on. domn comisar în cuvinte alese și magiale ridică paharul pentru prea grațiosul împărat și rege Francisc Iosif I., care s'a ascultat stând tot în picioare. Al doilea toast s'a ridicat de instalantul protopresbiter David Terfaloga, pentru Prea Șntia Sa domnul episcop diocesan Nicolae Popea, care, precum zice vorbitorul, încărunt în munca onestă, devotat cu trup și suflet bisericii și neamului nostru românesc, ca literat, fata și țarăului poporului românesc de legea ortodoxă, cu prea înțeleptul cărmuire conduce destinele diocesei noastre; șpot pentru I. P. C. Sa părințele arhimandrit Filaret Musta, care, precum bine a observat vorbitorul print'o activitate intensă, rigoroasă și aproape proverbial de constituțională prin propriu exemplu ne arată calea de muncă unca folositoare bisericii, și neamului nostru, — urându-le viață îndelungată spre binele și prosperarea bisericii și a tot ce este folositor nouă și generațiilor următoare.

Domnul Roșu, dir. băncii „Luceafărul”, inima și focaliul cauzelor noastre românești din aceste părți, în termeni calzi și sinceri cu inima puritană de român și ortodox, arată înșănătoarea istorică a protopresbiteratului Vêrșetului și învățător de dorul a vedea mâne poimăne visul aspirațiunilor unui popor întreg realizat, ridică paharul în sănătatea noului protopresbiter a d-lui David Terfaloga. Părințele Luca Lăzrescu, din Ferendia, ridică paharul în sănătatea veneratului protopresbiter și comisar consistorial a d-lui Andreiu Ghidiu, care prin corectă și conștientoasă procedură și prin elocuența și apostolească discurs festiv de instaurare din sf. bis. a ridicat în mod însemnat nimbul festiv a zilei.

Părințele Avram Corcea, asemenea în termeni al-și și cu inimă deschisă și sinceră, propie toastantului ridică paharul în sănătatea amoniei bisericești și patriei din Straja, apoi în sănătatea delegaților și a oaspeților participanți.

A toastat d-nul Ioan Papa, protopresbiterul Baziasului pentru sănătatea celui mai acreditat fruntea a poporului român din Vêrșet și jur, aceluși de toată sufărca românească iubit și respectat bărbat, a d-lui Ioan Roșu.

Au mai toastat șpot domnul învățător Ștefan Albu, în numele Recicșenilor, dl Dr. Ștefan Petroviciu, pentru prosperarea buneii înțelgeri dintre preoții, învățătorii și mireni. Oaspeții au mai participat din comunele: Recicș-montăneș, Recicș-romăneș, Oaviș, Lugoj, Biserica-Albă etc.

Șerisori și telegrame de felicitare noului protopresbiter au șosit dela comitetul parochial și comuna sa natală Zbranița, dela dl protopresb. al Lugojului Dr. George Popoviciu, Avramescu, preot în Nicolai,

George Șerb, deputat dietal din Budapesta, Dr. Braniște, Lugoj, Vraneau, notar în Vran, Juca, preot la Sredistea-miș, Dr. Dobrin, avocat la Lugoj, Crăciunel, amplotiat la direcțiunea poștala în Budapesta, Dr. Avramescu, deputat dietal și avocat în Lugoj, Dr. Godian, jude regesc, și alte multe telegrame cari fiind nedescifrabile nu s'au putut știa că de unde și dela cine sunt, mulțumită oficiantilor dela oficiile telegrafice.

Concertul

Concertul aranjat de corul plugariilor din Coștea, din incidentul instalării noului protopresbiter a decurs în mod demn de corul Costeișilor și deplin succes, fie zis această spre lauda coriștilor și președintelui preot Avram Corcea, a cărui spirit dibac conduce toate afacerile bune și salutare, în comuna sa. Acest cor ne-a delectat cu cântarea preciaș și atât de armonioasă, înăut fie-care dintre sei se au participat s'a r înțore scasă, ducând cu sine o prea plăcută șocere aminte.

Fie instalarea noului protopresbiter în tractul Vêrșetului de un bun augur în agrul înțelenit din acest istoric protopresbiterat cu ședea în Vêrșet, de care oras pe poporul român de legea ortodoxă l' leagă atâtea sentimente de reverență. Un participant.

Petrecerea dela Lipova.

Duminică seara a avut loc în dragă-lățul orașel Lipova o frumoasă petrecere: concert împreună cu reprezentație teatrală și cu dans.

A fost o fericită idee aranjarea acestei petreceri, căci privilegiu s'a dat plăcutelor desfătăi și ocaziune s'a prezentat pentru a se vedea tinerimea lucrând așa, cum ar trebui să lucreze ea pretutindeni unde este viață românească, unde se găsește o mână de inteligență română.

Deși Lipova este un cuib, unde veleități și simptome de autocratism par a domina înă, sau cel puțin oare-cari „aleși” de oare-când își arată îngănfarea și suveranitatea îngănfării față cu lumea vie... toată lauda se cuvine tinerimii, deoarece nesocotind ori-ce diferene de ordine — negustorească, s'a constituit în orchestră, s'a angajat la prestațiune teatrală și în fine: a arangeat o petrecere românească, ce a isbit de minune.

Prestațiunile s'au început cu executarea mai multor piese prin orchestra tinerimii, care se compune din: funcționarii dela cele două bănci, din Radna și din Lipova, „Murășanul” și „Lipovana”, un tiner și vrednic învățător și un student.

O fericită inovație în societatea românească, inovație care ar merita să fie imitată!

Dilatanții s'au achitat perfect de datoria ce și-au luat; și au fost răsplătiți de public cu vii aplause.

Deși nu tocmai norocos aleasă, comedia lui Caragiali: „O noapte furtunoasă”, — căci multe din părțile ei oarecum prea înromplect înțeluse la noi, purtând prea mult pecetea locală a vieții bucureștene; de-aseamenea, unele accentuări au fost impropriu redată de actori — totuși a plăcut mult, și a provocat mult haz, prin eterna putere a humorului, din care o bună parte a prins Caragiali în lucrarea sa.

Nu pot să nu amintesc aci în special, că d-șoarele Cornelia Văia, Valeria Bogoi și d-l S. Cadariu au șcelat; merită însă mențiune onorabilă și d-mi Nicolae Moldovan Iuliu Ciugudean, George Vancu și Ioan Dejenariu, — de asemenea declamatorul Putiri. În definitiv, reprezentațiunea a fost foarte succasă, ascultată fiind de-un public român numeros până la înghesuială.

Era Lipova, Radna și jurul de față! Ș'apoi la joc, — cel ce a jucat mai cu foc, știe mai bine „cum a fost”!

Cu o vie animație s'a petrecut până în zorii de zi, — palpătarile urmând și mai apoi... poate — după vorba lui „Nenea Grigorie”, până ne-om mai pomeni și cu câteva „pătechi” potrivite...

Să dea Dumnezeu!

Frumos a fost, bine va fi.

Gramat-mir.

Rușii și țărănimea românească în vremea ocupațiilor rusești.

De
V. A. Gădeț.
(Urmare).

Rușii stau pitiți și adăpostiți după metereziile lor; așteptau până ce Turcii se apropiau bine și atunci odată dau foc din arme, ucizând mulți Turci. Inșă, pentru ca să atragă pe Turci cât mai aproape și să-i nimerească bine cu focul, Rușii pusese pe oștenii români să stea dinafară de întărituri, în fruntea taberei, lăsându-i descoperiți la focul Turcilor de-i măcelereau p'un cap. Cu chipul acesta se slujeau Rușii de bieții oșteni români ca de o turmă de dobitoace. Dar să lăsam să istoriească lucrul acesta mai bine Ioan Neculcea, carele a fost chiar acolo de față la războiu și a văzut cu ochii cele ce s'au întâmplat atunci. Deci, Ioan Neculcea scrie în Istoria sa, că „bieții Români Moldovei mergeau înaintea taberei afară din părcane (adică afară din meterezi); deci Turcii văzându-i afară din părcane, așa le-au dat o năvală, ca o noaje de lupi într'o turmă de oi; ci Moldovenii neputându-i sprijini (adică ne putând ține piept aceluiași mulțimi grozave de Turci), au și plecat fuga înapoi asupra taberei; eară Turcii gonindu-i pe carii cum îi ajungeau îi luau în suțte și-i omorau; și se făcea mare chiot (adică răcnete). Deci ajungând Moldovenii dinaintea taberei, eară Muscalii n'au vrut să le deschidă părcanele ca să intre înăuntru în tabără, ci le-au făcut semn de au purces alături cu tabăra fugând, și la giunătătea taberei le-au făcut poartă și au început Moldovenii a intra prin coastele taberei înăuntru în tabără; ear Muscalii stau de-îi priveau, plină s'au apropiat Turcii aproape și au intrat Moldovenii mai toți în tabără. Atuncea Muscalii, aflând vreme, o dată au slobozit focul... și așa au oborât pe Turci, ca cum i-ar mătura cu o mătură. Apoi, care vite erau oștenii români ca să se slujească Rușii în chipul acesta de ei? Erau oare soldații români câni de vânătoare ca să atragă pe Turci în bătăia puștei Rușilor? Cum puneau așa Rușii pe Români la o curată măcelărire de către Turci, pe când ei stau după întărituri „de-î priveau“? Și tot așa, ori unde și ori când era lucru mai greu și mai cu primejdie, tot viețile oștenilor români erau mai puțin cruțate. Așa, Turcii impresurând tabăra foarte de aproape, strângeau rău pe Ruși din toate părțile. Mai ales un corp de oaste turcească, adăpostiți de nisce spini deși și înalți, făcea mult rău celor din tabără. Atunci împăratul

Petru, vrând să-și măi lărgească tabăra și să cuprindă înăuntru ei și adăpostul acela de spinii, au însărcinat tot pe Români cu aceasta treabă. Zice Ioan Neculcea despre asta, că „Țarul „au poruncit de au ieșit din tabără toți Moldovenii de au dat năvală Turcilor la spini, și i-au gonit pe Turci de la spini, și s'au măi mărit părcanele de au cuprins spini înăuntru în tabără“. Tot atunci Moldovenii au prins și de viu pe un Turc și l'au dus la împăratul și dela acel Turc au aflat împăratul că oaste turcească este și cumcă vizirul are poruncă dela Sultana să facă pace cu Rușii iar această știre de mare folos a fost apoi Rușilor, știind că măi-marele oastei turcești are poruncă să facă pace.

În ziua de 11 Iulie a fost o luptă mai temenică; Turcii și Tătarii au făcut o năvală mai cu putere asupra taberei. Măcar că au fost respinși, căzând vr'o șapte mii de Turci numai într'această năvală, dar Rușii și Români, copleșiți de un număr așa de mare de dușmani, murind de foame și de sete, se puteau socoti ca și pierduți. Au ars carțile și tot calaballucul; au îngropat banii împărătești și s'au hotărât ca dimineața să-și deschidă un drum cu suțtele prin mijlocul Turcilor sau să moară toți plin la unii. Noaptea aceea a fost grozavă pentru împărat. Întreba pe Ioan Neculcea, de care am pomenit noi de atâtea ori, dacă n'ar fi cu putință să easă pe furie din tabără cu câți-va cari cunosc locurile țării și să-i scoată la munte înspre țeara ungurească. Ear Neculcea a răspuns împăratului Petru că lucrul e peste putere, că toate locurile sunt împănate de Turci și de Tătarii umblând în țeară după pradă. De desuadejde și de mâhnire mare, împăratul căzu, într'o amețeaală grea. Atunci împărăteasa Ecaterina — căci era și dinsa cu împăratul în tabără — puse pe generalul Șeremetev să scrie, ca din partea lui, o carte la vizirul, cerând să se facă pace, și să spună că împăratul nu e în tabără. În aceeași vreme împărăteasa și toți oșterii au strins la un loc toți banii și toate odoarele care le avem asupra lor și le-au trimis ca dar vizirului Baltagi-Mehemet. Vizirul văzând pe Ruși și pe Români hotărâți să se bată și să se apere plină la moarte, ademiniți de bogăția darurilor, căci, cum am mai spus, „Turcului să-î dai bani și să-î scoți ochii“, a primit să facă pace, punând însă Rușilor câteva îndatoriri, pe care Rușii s'au legat să le împlinescă, bun-bucuroși că au scăpat numai cu atât. Turcii măi cereau Rușilor să le dea pe mână și pe Cantemir vodă, care' trădase; însă a scăpat vodă Cantemir

de această primejdie, ascunzându-se în țara Impărațesei; ear Rușii au răspuns Turcilor că nu se află nici ei în tabără.

Pacea asta dela Prut între Ruși și Turci s'a încheiat în ziua de 13 Iulie anul 1711.

După ce s'a odihnit oastea rusească și românească vr'o trei zile — că era prăpădită rău de foame, și soldații și caii lor, și de miță veneau Turcii de le aruncau în tabără câte ceva pâne — porni dela Stălinești pe Prut în sus, ca apoi, trecând prin Basarabia, să meargă în Rusia, peste Nistru dincolo. Cu Rușii se afla, mergând tot în sus, și oastea românească.

Aci cată ear să însemnăm ceva, care încă dovedește ce fără de miță se purtau Rușii cu Români.

Anume, în vremea asta, Tătarii, după obiceiul lor, imprăștiase prin țară în toate părțile, prădând tot ce găseau și luând mii și mii de locuitori în robie. Și-așa, pe când Rușii și Români mergeau pe marginea Prutului în sus, în apropiere se vedeau venind în jos hoarde de Tătari mânănd cirezii de vite, luate ca pradă, și mulțime nenumărată de robi, locuitori de prin satele țării, căți nu putuseră să fugă din vreme în bejani și să se adăpostească pe undeva, și chiar din cei scăpați la niscai ascunzători, căci Tătarii scocioriseră prin toate unghiurile, cătând pradă și robi. Veneau dar, mânați ca turme de vite, Români robi mulțime mare. Erau între ei bătrâni girboviți sub povara anilor și greutateților, abia tirându-și picioarele; erau copii nevestnici, care-abia umblau pe drumul greu și lung, plângând și strigând pe mamele lor de care se rătăciseră; erau femei cu copii în brațe, gemând și suspinând. Și toți goi, desbrăcați, și flămânzi și obosiți, cu lacrimi pe față și cu desnațejea 'n suflet, știind că-î așteaptă viața de robii. Ce inimă n'ar fi simțit durere văzându-i?

Soldații români, care mergeau cu oastea rusească, zărind convoiul de robi mânat de Tătari, s'au și răpezit într'un suflet și c'un gând: să se bată cu Tătarii și să scoată robii. Inșă Tătarii îi biruiau și-i tăiau, pentru că — ne spune I. Neculcea — „câi Moldovenilor erau leginați de-și dau în cap“. Atunci Români Moldovenii au cerut generalului Șeremetev să le dea acum și Rușii ajutor, la o vreme de nevoie ca aceasta, să-și scoată robii dela Tătari. Știți ce răspuns le-a dat generalul Șeremetev? „Au poruncit Moldovenilor să dea pace Tătariilor, să nu se bată cu dînșii, căci ei (adică Rușii) au să facă pace, și nu le or da agiutor, și or petrece rău cine se va măi bate cu Tă-

tarii. Răspunsul acesta îl aflăm scris tot în Istoria lui Neculcea, care l'a putut auzi chiar cu urechile lui din gura generalului rus căci doară era chiar acolo în oaste Neculcea. Vra să zică nu numai că nu dau Rușii ajutor Românilor ca să-și scoată robii dar încă le spunea că va petrece rău cine nu va da pace Tătariilor, adică îi vor și pedepsi de s'or măi încerca să se răsbune sau ca să-și scoată robii.

Apoi tot așa se portaseră Români cu Rușii? În bătălia dela Stălinești am văzut de cât ajutor au fost Români Rușilor; ba încă, Rușii se slujiseră de soldații români ca de dobitoace, lăsând să-î măcelerească Turcii. Ear acum ei nici nu voiau s'adă de ajutor pentru Români, sau vorbă de miță pentru nenorociții robii. Apoi creștinește se purtau Rușii? Apoi, de aceea trimbișaseră în toate părțile, și pe steagurile lor scriseseră, că pleacă la războiu „În numele Mântuitorului și al Creștinătății“. Cum se împăca purtarea asta cu ceea ce spusese Țarul la început, că deschide războiu cu Turcii numai și numai de dragul și mila creștinilor ca să-î scape de sub jugul robiei păgâne? Și acum nu vrea să dea ajutor Românilor să-și scoată robii? ba încă îi și oprea să încerce măcar ei singuri aceasta. Aici se cade a spune o învățătură ce ne-o dă Ioan Neculcea în Istoria lui, ca unul ce a trăit atunci și și-a văzut țara în virtele acelor turburări și nevoi. Scrie, dar, Ioan Neculcea: „Rugam pre Dumneavoastră, iubitor cetitori uneri, să luați seamă acestei scrisori; că de s'ar întâmpla vre-o dată să mai vie niște lucruri ca aceste în țara noastră să vă știți chivernisi, să nu păuți și voi ca și noi. Saracul Neculcea! Miță i-a fost de țara lui! Vadă-se aci, într'adevăr precum spuseram dela început, pentru aceea se scrie Istoria, ca să rămână fiilor și nepoților, și celor bune să urmeze, eară de cele răle să se ferească; păfaniile trecutului să le slujască de învățătură.

Dar să ue întoarcem la povestirea noastră.

Dacă au auzit soldații români răspunsul generalului rusesc, „au început a striga, și a-î blestema și a zice: Cum n'om merge noi să ne batem, că noi vedem pe părinții și pe femeile și pe copiii noștri robii la Tătari, Ear generalul rus le răspundea din nou, în bătăie de joc: „să nu măi bage de seamă“; și făgăduia că va stărui împăratul Petru și va scoate robii; ear apoi îi îndemna că măi bine ar face să lese tot și să meargă cu Rușii în țara rusească, că le va da împăratul moșii acolo.

NOURI...

O zi de vară-i bucuria,
Și fețele lucece de ea:
Precum de-a soarelei căldură
Roaua dintr'o floricea...

Prin lume rase ea răsfiră,
Ce ne 'ncălzește cu fericiți;
Ce-adânc pătrund sufletul nostru
Cu putere de simțiri...

Și-un dor de lume ne măi ține:
De-a crede vecinic în senin...
Ear ruga noastră-i zi de vară
Făr' de vifor... un suspin...

Dar stând așa privind vâzduhul
De-un vânt... mare, — de soare — aprins,
Vin... ah! nouri, fără veste
Și se întind... lanț... într'adins...

Și-atunci pe fețe bucuria
Ca 'n groapă pieră 'n umbra lor,
Și-avem durerea dispărută:
Ei cu soare 'ncălzitor...

Motecand.

LA CAPĂT...

Umblă de-a lungul de-a latul prin sat,
Băta-și implântă la ai săi pași,
Cu ochii în pământ cu capul plecat:
Ca creanga frântă de viscolii vrăjmași...

De-a rindul la porțile, din ele gemând
Murmur din gură-i... pungă 'ncrețită
Scoată și face la cruci suspinând
Din pieptu-i abărcit din pungă 'ncrețită

O straiță-i atârână de umărul stâng...
Povară-i că-i goală de miță cerșită,
Și plină-i ușoară la ce-l ce-l deplâng
Și-ajută s'o poarte 'n cărcă sdruclită...

Căci lumea e plină de chin și răzaz
Și-l lasă pe ei și că-ja-i să schioape...
Visat-a de bine, dar pururea treaz:
De rău și dureri — ca spini sub pleoape...

Și-acum săturat de lumea trudită
Rătă-'lî sosit în șanț lângă drum
Cu straița-i golită cu cărgăa tocită,
Și vrea s'odihnească și el oare-cum:

Lungit și recit... În vecl adormit,
De calea-i bruzată... mort... sdruclinat...
Lăsând un moment de muschi bștrinit
Și-o cruce spre știre: la sêrac și bogat...!

Motecand.

Artist de renume din învățacel bucătar

după
L. SCHLEGEL.

În Italia, lângă Treviso, în castelul din Possagno se făceau mari pregătiri. Grădinarul, servitorul, birjari, fără abnegare alergau în toate părțile; astfel nu odată s'a întâmplat că cel-ce se grăbiau, se isviau, unii într'alții nu tocmai fără efect, dar respectivul nu luau întru nimic derailările, pentru-că fie-care-și avea lucrul său urgent.

Groful Falieri domnitorul puternic al castelului din Possagno, în noaptea trecută a trimis din Veneția vestitorii, ca pentru primirea lui în castel să se facă toate pre-

gătirile, deoarece-ce peste câte-va ore va sosi acolo.

Lucrul era din destul. Fie care știa bine, că groful avea un nărav strict din cale afară, mai ales dacă în castel intru primirea lui nu se pregăteau toate conform dorinței lui.

Se năsuia mult Fernando, grăsului bucătar care avea datorința ca pe masa domnitorului său, se duca bucatele cele mai gustoase. Datorința de a împlini nu era greu pentru-că Fernando, învățatul bucătar era mare măiestru, și această glorie a avut de urmare, că el a putut să fie bucătarul de curte al milionarului grof Falieri.

Intr'aceea spre marele nenorocire i-s'a întâmplat, că adjutantul său bucătar de cuină, numai nainte cu câteva zile a deserat, și apoi Fernando, ori-cât se năsuia n'a mai fost în stare să afla un suplitor potrivit.

La insistența rugare a unui om sêrac din Passagno el primi în serviciu copilul acestuia pe Antonio, dar nu peste mult Fernando a trebuit să se convingă, că din învățacelul său de cuină, un bucătar mai de Doamne-ajută nici când nu va eși.

Antonio era un copil bun, și foarte frumos, dar nici de cum nu se putea împăca cu gândul că el toată viața lui să se învîrtă pe lângă foc la ciocotitul oalelor.

Acesta era alt-cum primul deobligament alui Antonio, pe care Fernando îi puse la inimă cu toată seriozitatea.

El măi primi ei alte sarcini măi mici dar nici unora nu putea să satisfacă pe deplin. Dacă Fernando cerea sare, Antonio îi dădea zahăr, în loc de vin aducea sticla

cu oțet și dacă Fernando de cu vreme nu revenea asupra întâmplării, Antonio făcea adeseori prostia, ca carnea să o arunce în foc și în frigătoare să pună lemne. Fernando chemă la sine în mai multe rânduri pe tatăl copilului și-i demandă să-și ducă copilul acasă.

Sôrmanul om lăcrământ rugă însă pe strictul bucătar atât de mult, că acesta îi promise, că înc'odată va încerca cu neistețul copil. Bătrânul credea că fiul său numai în cuina domniască poate să-și afle fericierea vieții sale, pentru-că de acasă, era greu să guști din câte ceva.

Azi într'aceea bucătarul era crunt indignat, contra neistețimii copilului și pentru-că el făcu tocmai, contrar cu fie-care lucru ce i-se încredința, în marea-i furie, fu aruncat în cămara de bucate, încuindu-l în ea, că astfel sigur fără ajutorul copilului, să-și poată termina lucrul măi curând.

Acum sfârșit la toate va fi. Netreb-nicul copil va trebui măne să se deparțe din castel, pentru-că și așa în toată viața lui din el bucătar nu va fi. Să cioplească oamenii, animale din lemn și din poame, așa știe, dar de acest lucru un bucătar nu are lipsă, pe lângă aceea el strică tot, și bine nu știe să facă nimic. — Ah! zicea Fernando apoi lăcrămile bătrânului nu mă vor scoate măi mult din fire.

Nu peste mult groful Falieri sosi cu câți-va prieteni, el afla toate lucrurile îndeplinite întru primirea lui, Fernando pe lângă toate că acum nu avea întru ajutor pe nime, a pregătit un prânz de minune. El lucră cu o putere supra-menească, și obosit se așeză pe un scaun cu spate, în care timp

De robi, nici când n'a avut Impăratul Petru grija să i scoată. Ci știți cine i-a scos? Insuși marele vizir turcesc, carele a dat pungă de bani unor boieri ai țării de s'au dus și au răscumpărat pe robii dela Tătari, și pe unii i-a scos din robie și fără bani, poruncind Tătarilor să le dea drumul. Un păgân, și tot a avut mai multă milă de beții creștini! — Toate acestea le aflăm spuse și adevărate și în pomenita Istorie scrisă de Nacuicea, precum și în alte Istori.

Ear cât de ademenirile generalului rusec ca să facă pe Români să se mute în Rusia, că li se vor da moșii, nu primeau nici cum Români să și lase țeara lor și să se ducă în pustietățile Rusiei, că locuri și de vor fi fiind multe în Rusia, dar nu sunt pustii, și ne-având cu ce să le lucreze, de ce folos le pot fi, mai ales aflându-se în mijlocul unui neam strein. Ocârmuirea rusească, și atunci și mai târziu până în zilele noastre, a silit pe toate căile să ademenască oamenii din toate părțile ca să vină să populeze acele locuri pustii.

Dar, vorba e, că în loc de ajutor ca să-și scoată robii, generalul Șeremetev căuta să momască pe Români cu fel de fel de făgădueli, încât Neculcea, care era de față și care înțelegea că vorbele Rusului sunt numai amăgești, scrie în Istoria sa: „Și nu-i era rușine a grăi ce nu se cădea un om mare ca acela!”

Scârbiți de purtarea Rușilor, soldații români s'au despărțit de oastea rusească. Și mergând înainte în sus, depărtați de Ruși, au întâlnit p'aproape de Iași un alt convoi de robi, mânat de o ceată de Tătari. Români au dat iarăși năvală Tătarilor, și de data asta au biruit pe Tătari, ucigându-i mai pe toți și scăpând pe acești robi. De ai-i apoi, soldații români s'au risipit, ducându-se să-și vadă casele lor cum au rămas pe urma Tătarilor, și pe la bejăni să-și caute fiecare pe ai săi. N'au rămas cu Rușii decât Cantemir-Vodă și curtea lui — vr'o douăzeci și patru de boeri — și cu slujitori de-ai lor vr'o mie. Acestora — fiind căpetenii — le era teamă să rămână în țeară, ca să nu pună Turcii mâna pe ei și să-i pedepsească cu moartea. Și de aceea chiar s'au și dus cu toții în Rusia. Cantemir-Vodă se repezi pe la Iași de-și lua pe Doamna sa și toate averile, și apoi împreună cu Rușii și Curtea lui, trecu Prutul pe la Ștefănești, îndreptându-se spre Mohilău pe Nistru.

În tot drumul acesta „Donții și Cazacii” pe cine găseau prădau de-i lăsu numai

cu suflete”. Așa scrie tot Neculcea, care și el era din cei ce mergeau în Rusia.

Va să zică nu fusese destulă prada cumplită a Tătarilor; acum mai prăda și oastea rusească. Tătarii cel puțin erau păgâni; dar Rușii, chipurile, erau creștini. Așa răspăteau Rușii ajutorul ce le-au dat Români și increderea ce au avut-o în ei ca în niște pravoslavni!

În vremea asta marele vizir, din ordinul Sultanului, a dat în cunoștință de obște, că sunt ertați toți acei care s'au fost unit cu Rușii ridicând arma asupra împărăției turcești. Boerii și slujitorii, care mergeau cu Rușii, ar fi vrut atunci să se întoarcă înapoi, să rămână în țeară. Dar nu puteau din două pricini: întâiu, că acum țeara era în prada Cazacilor și de s'ar fi despărțit de oaste ar fi fost jăfuiți și omorâți de Cazaci și al doilea, că generalul Șeremetev nu le da voie să se întoarcă ci li silia să meargă în Rusia. Voiau Rușii să aibă cât de mulți Români în Rusia, căci i-au văzut din război că sunt prea buni oameni de oaste.

(Va urma).

RĂSPUNS

la „darea de seamă” făcută de dl profesor ENEA HODOȘ asupra manualului:

„Cartea Copiilor”

de St. C. Alexandru.

(Urmare.)

„S'ar părea așa dar — zice apoi dl Hodoș — că autorul „Cărții Copiilor” a avut în vedere o carte de citire, în care să intercaleze toate obiectele de învățământ pentru o anumită clasă primară. Ideia asta, dacă într'adevăr a avut o autorul, a rămas deocamdata nerealizată, căci din „Cartea Copiilor” lipsesc câteva obiecte de învățământ pentru clasa II-a primă. — Aici nu pot pricepe ușurătatea, cu care se prinde dl Hodoș de un lucru, pe care nu-l știe, măcar că ar trebui să-l știe. Când în aducerea generală a Reuniunii noastre învățătorești din anul trecut s'a luat hotărîrea, că „Cartea Copiilor” să fie transpusă despărțimintelor spre opinie, am atras atențiunea dlui Ion Marcu, secretar general al Reuniunii, că în comitivă, ce o va face cătră despărțiminte, să intoneze, că „Cartea Copiilor” e compusă după planul de învățământ din a. 1888 a diecesei Aradului. Pe cât știu, dl Marcu și-a făcut în privința asta datoria. Acuma însă vine întrebarea: Să nu fie citit dl

Hodoș lucrul ăsta? — Dacă — nu, atunci demostrează ușurătatea, cu care ia asupra și lucrurile, dacă da, atunci arată o însușire și mai urită, ca să nu-i spun pe nume. Intonez dară încodată: „Cartea Copiilor” conține toată materia de învățământ, ce se recere în clasa II primară.

La apostrofarea aceea apoi, că „Cartea Copiilor” e prea voluminoasă pentru mâna școliarilor din cl. II prim. țin să răspund, că atâta trebuie să învețe copiii acelei clase după planul de învățământ sus numit. Și apoi dacă iau în seamă experiențele mele ca dascăl, trebuie să mărturisesc, că pe lângă un manual ca „Cartea copiilor” nu pot afla nici odată de prea grea sau prea vastă materia prescrisă.

Trece apoi dl Hodoș peste acestea și susține: „Cartea asta însă numită „a copiilor” este prea bogată în greșelile de metodică, ca să le putem lăsa nescărmă-nate pușin”. Și apoi începe cu câteva „alese la întâmplare”.

Să le luăm pe rând.

„Cîntul în cl. II prim. începe cu o repetiție a literelor mari și mici” — zice dl Hodoș. — Din aserțiunea asta putem deduce progresul visat de dumnealui, când se gîndește la școlăle noastre. Sunt dascăl de vr'o 14 ani, însă așa idei mărețe n'am mai auzit. Copilul, când a învățat odată cititul în cl. I prim., trebuie să și știe să citească. Dar să-i spun dlui profesor și ceva din altă parte. Dacă soartea l'ar fi dus d. e. în România — după cum a vrut s'o facă odată — și acolo în loc de profesor ar fi ajuns un simplu dascăl la vr'o școală primară, unde apoi ar fi început lecțiile după teoria, ce ni-o arată, fie sigur, că prin acest paș nenorocit și-ar fi pierdut naintea școliarilor săi nu numai o bună porție din autoritatea-i dascălească, dar acei copii nici odată nu s'ar mai fi simțit edificați de propunerile profesorului lor alfabetist.

„În locul repetiției literelor mari și mici — zice dl critic — „Cartea Copiilor” începe cu un fragment din Eliade „Rugăciune”, două strofe de versuri, slabă ca poezie, grele ca înțeles”. La asta îl răspund: Eu cred, că fie-care din noi dascălii vom fi învățat atâta gramatică, ca să putem desface o propoziție și așa se apropiem și înțelesul fragmentului din chestia după priceperea și mintea copiilor. Ori poate și gîndește dumnealui de noi, că vom lua toate „ad literam”? De altcum trebuie să-i concedăm și ideia asta, de oare-ce

din darea lui de seamă m'am putut convinge, că până la ce grad de capacitate ne ține.

„Autorii de manuale — mai zice dl Hodoș — să feresc cât pot de fragmente. „Cartea” noastră din contră se pare a avea o mare slăbiciune pentru fragmente.” Și se pune apoi și înșiră mai multe pagini, unde obțin fragmentele luate din pasteurile lui Alexandri. Dl profesor însă nu-și motivează părerea, că de ce oare se feresc autorii de manualele de fragmente? Poate că însuși nu e văzut în secretul ăsta. Mai imi impută și aceea, că nu am spus cine-i autorul fragmentelor din chestie. Să fie cu iertare, dar eu ca dascăl am fost mai optimist față de colegii mei, căci nu-mi puteam presupune dela ei, că nu cunosc din literatura noastră nici lucrările de căpetenie ale unicului nostru poet laureat. De trăia însă Alexandri, el cu spiritul lui mare, nici odată nu s'ar fi sinchisit de lucrul ăsta, însă la tot cazul, un eventual ofert de-ai apăsă comoara, după cum vrea s'o facă asta dl Hodoș, l'ar fi răspins cu hotărîre.

Să trecem însă înainte.

Dl Hodoș mai avea să susțină, că pasteurile ca poezii descriptive și încă fragmente nu sunt pentru copiii de cl. II prim., de oare-ce fiind din cale afară grele nu putem dobândi alt rezultat decât doară desgust pentru literatură.

Oitind rindurile de mai sus am rămas grozav de uimit și iată de ce: când am luat hotărîre, de a scrie în „Cartea Copiilor” și despre însușirile fie-cărei luni în legătură cu fragmentele din chestie, zic, am făcut-o asta cu scopul de a-l face pe copil atent asupra diferitelor fenomene, ce se petrec în natură cu fie-care lună și așa să-l pregătesc oarecum pentru cele, ce natura însăși vrea să-l învețe. Dar în sfârșit să vedem, ce sunt aceste pasteluri fragmente? — Nu sunt alta decât tot atâtea intuițiuni scoase din natură, spuse însă într'o limbă mai ideală. Și stînd lucrul astfel, pentru un copil, condus de învățator, citirea acestor versuri e imposibil să aibe rezultatul profițit de dl Hodoș, ci la din contră — o susțin cu hotărîre — aceste versuri vor avea efect chiar nobilitarea și dezvoltarea iubirii în copil nu numai cătră natură, dar și cătră tot, ce e frumos. Țin să intonez însă încodată, că acești copii de cl. II prim. nu-i permis să fie așa de puțin desvoltați, după cum ar plăcea să-i aibe dl profesor alfabetist.

servitorii, duceau diferitele plesse de mîncări în prânzitor, după programul satorit.

În timpul prânzului singur măestrul curții, veni în cină, care în numele grofului Falieri și a oaspeților săi îi exprimă acestuia cea mai mare recunoștință. Aceste vorbe de lingusire, iau căzut bine lui Fernando, pentru-că-și aducea aminte, că în grabă și în furia lui, poate nu vor fi succese toate așa după-cum între împregiurări normale vor fi succese altă dată.

El se plînsese naintea măestrului de curte, că nu are ajutorul de lipsă, și erau de o părere, că pe Antonio trebuie ori-cum alungat dela curte. Fernando se rugă foarte mult, că dacă se poate copilul încă astăzi să fie trimis.

Într'acestea măestrul curții se rein toarse în prânzitor, ear, Fernando continuă a trimite ultimile plesse ale mîncării. — În tăierele de argint erau prăjiturii fine, poame și dulcețuri de o frumusețe rară. După acestea Fernando, merse în camera de bucate, în care Antonio era închis, că de acolo se aducă cașul Bucătarul era așteptat ca pe Antonio în neîndreptarea erorilor îl va sfăla crîmînd sicopulul va cădea în genunchi ce rînd ertare dela strictul bucătar.

Lucrul însă nu astfel s'a întîmplat, pentru-că ceea ce bucătarul la intrarea sa a văzut, îl înfură tot mai mult. Antonio ședea la fereastră, și din tot untul cât a aflat, cu ajutorul unui cutit și a unei lingure a sculptat un leu îmblînzit. Bucătarul i-se părea că l'inghe pe pămîntul. Tot untul cât îl avea era nimicit, și acest lucru numai atunci îl descoperi, când trebuia să-l serviască la masă. Alt unt în camera de

bucate nu avea, și acest motiv de desperare, îl aduse pe Fernando la cel mai mare grad al furiei.

„Pînă acum nu te-am pedepsit netreb-nicte ce ești zise Fernando — azi însă te voi alunga dela casă cu un corbaci. Am să duc opera ta nerușinată grofului, li voi povesti totul, ca să văd, că nu eu am fost cauza, dacă de pe masă lipsește untul!”

Cu aceste vorbe leul de unt fu pus pe-o farfurie, fără ca măcar să fi luat în seamă vorbele copilului ce isbucise în plîns.

Acum Fernando gîtînd cu farfuria în mîna — produse o mare surprindere când intră în prânzitor.

„Ah Fernando” — răspuse groful în voia lui bună „ce fel de lucru deosebit ai adus? oaspeții mei sunt foarte satisfăcuți cu tine.”

„O domnul meu!” gîngăvi bucătarul turburat, mi-e teamă că acum voi fi scârțiat din purtarea mea, dar spun pe sufletul meu, că nu eu sunt cauza acestei nenorociri.”

„Nenorocire?” întrebă groful surprins — vorbește-mi ce s'a întîmplat?”

Fernando, povesti că adjutantul său, bucătar de cină, în modul acesta a nimicit tot untul, și i a fost cu neputință cu de grabă să căștige altul.

„Dacă e numai atât, atunci vom putea noi să fim și fără de unt” — zise groful zîmbind. — „Să vedem însă mai de aproape opera celui copil sbrudalnic”.

Fernando depuse tăierul pe masă cu un rîs sarcastic. Cu totul alt efect produse

leul de unt asupra grofului și oaspeților săi. Cu nimire priviră forma care cu o fidelitate naturală le înfățișa pe leul blînd.

Liniștea o conturbă mai întăi groful cu cuvîntele: „Fernando vîi că ai toată dreptatea. Într'adevăr acest copil nu se poate folosi în cină. Așa că am dreptate domnul meu? Eu d-ja i-am abzis serviciul. Însă nainte de plecare, pentru blîstămășiile lui am să-l îmblătesc cu corbaciul numa așa.

„Nu! Te opresc de a te atinge de el!” zise groful — deloc să aduci naintea mea copilul, că vreu să vorbesc cu el.”

Bucătarul grăbi în cină se aducă pe Antonio ce era închis. Copilul era p'aci să nu-i urmeze bucătarului, pentru că el deduse din vorbele lui Fernando, că groful li va da o pedeapsă aspră.

Potrivirea n'ajunse nimic, bucătarul prinse copilul de gât și-l duse cu forța în prânzitor. „Eată aici vinovatul” zise Fernando trîgînd pe micul bucătar în mijlocul prânzitorului.

„Ertare, ertare,” strigă copilul, căzînd în genunchi înaintea puternicului grof.

„Fii liniștit, nu te spăimînta!” zise groful. Școală-te vino mai aproape nu-ți fac nimic. Antonio sta de stîlă de nevoie, dar tot mereu își dădea priviri, și văză nu cumva îndăreț stă cineva cu vr'un corbaci.

„Mi-a venit la cunoștință, că nu ai avea voie mare la măestria de bucătar” — zise groful cu vorbă blîndă.

„Nu am domnule, dar tatăl meu voește!” se jălbi Antonio.

„Nu ai avea voie la altă ceva? Îl întrebă Falieri. Ba da așa avea?! Mi-ar plă-

cea să fiu zugrav ori sculptor.... dar.... în acest moment ochii copilului năpădiră în lacrimi.

Spune-mi numai ce-i aceea „dar”?

O! tatăl meu e foarte sărac, și nu are banii ca să mă învețe — zise Antonio plîngînd. „La aceasta eram așteptat” zise groful mișcat de vorbele lui Antonio — însă dacă ai voie, pentru-că talent vîd că ai, eu mă voi îngriji de creșterea ta. În Basano cunosc un sculptor foarte isteț și brav.

Dacă voești să intri la el de învățîcel mîne deja poți să pleci.

Lacrimi de bucurie se adunară în ochii copilului fericit. Nu știa se afie cuvînt dar c'un sărut de mîna putu să exprime în mod mai sîrbătorec, ca cu ori-care cuvînt — simțul fericit de mulțamire — care-l umplu inima în acest moment.

Oaspeții grofului lăudară istețimea copilului și-l îmbrăbătară, ca prin diligență să răspătească bunătatea grofului.

Fernando grăsuilul bucătar, clîtînd din cap, privi pînă-n sfîrșit, acest act și nu știa nici de cum să-și explice, că ce deosebit poate cineva se găsească în acel leu de unt. Copilul cu mare zel își împlini făgăduiala dată, și într'un timp de necrezut de scurt, deveni artist de renume.

Încă la starea de 16 ani a produs astfel de opuri cari pe 'ntreaga lume o aduse-n umire. Și acel copil sărac, și odată bucătar, din care eșii un sculptor de renume al lumii, n'a fost altul decât:

Canova Antonio.

Canova Antonio sa născut în Passagno la 1787 mort în Veneția la 1882.

Di Hodoș imi mai pune apoi între-
barea, că cum aș talmăci copiilor d. e.
versurile astea:

...frageda sulcină, stelișoare, blânde
arabe.

Urmăresc pe busuiocul, iubitor de
sturi albe... apoi sfirșește cu vorbele
pline de cinism, că o s'o las incurcată.
Permită-mi însă dumnealui să-î răspund
mai întâiu cu o vorbă a lui Goethe: „Dem
Reimen ist alles rein“ și atunci da, că o
las incurcată, sau mai bine zis, vom trece
peste aceste vorbe „taciendo“. Dar cu
răspunsul ăsta nu vreau, nu pot să-î dau
măcar pe dl profesor, ci îl voi da și
un alt răspuns mai potrivit, și adică: Nainte
de a niște ani am cercetat o școală de fete
în Pomerania (Prusia) și cu aceea ocazie
am ascultat prelegerea unui conrector
(filolog), care a predat școlărițelor lui de
12—14 ani (adică la o vîrstă și mai
mică ca a școlarițelor mele) balada „Lenore“
de Bürger. În balada asta vin nainte ver-
surile, care după dl Hodoș ar fi să fie foarte
desmoralizatoare. Ca exemplu voi aduce
cîteva niște versuri din aceasta baladă, după
cum le-a tradus în românește dl St. O.
Josif (vezi: „Sămănătorul“ Nr. 24):

„Dar fată, dacă te-a uitat
Necredinciosul mire,
Și poate el cu alta azi
Trăiască'n fericire?...
sau

...Dar unde'î locul cel făimos
Și patul nunții cum e? —

Vom încâpea noi? — Negreșit! etc. etc.
(Va urma).

„Raportul general“

al comitetului societății de lectură „Andrei
Șaguna“ pro anul societății 1901/1902.

Onorată Societate!

Ne aflăm earșii în preajma momen-
tului de a încheia activitatea unui an de
muncă în societatea de lectură „Andrei
Șaguna“, moment, care ne impune dato-
rișta, să ne dăm seama de progresul, ce
l-am făcut în decursul acestui an societății.
Că ne-am făcut datorișta pe deplin, lășăm
aprecierii obiective a Onoratei Societăți și
a publicului român, ce și-o va face din ra-
portul, ce avem onoare a prezenta.

Și datorii suntem de a ne da seamă
de progresul, ce-î facem, pentru-că asupra
noastră, a tinereții, ca un factor principal
a unui popor, să îndreptăm privirile bărbă-
ților îmbătrîniți în muncă, de noi se leagă
speranțele aceluia, cărora le zace la inimă
crearea unui viitor mai favorabil pentru
poporul nostru. Și cu atât mai mult se vor

îndrepta privirile acestora asupra noastră,
cărui ca viitorii preoți și învățători suntem în
primul rînd chemați, de a pune cunoștin-
țele noastre în serviciul poporului, în frun-
tea cărui vom fi puși. Deci dela progresul
ce-î facem în acest cerc mic, dela îmbogă-
țirea cunoștințelor noastre va depinde în
mare parte și înaintarea aceluia, a căror
soartă e depusă în mâinile noastre. Multă
ocasiune de a ne spori aceste cunoștințe și
de a ne întări forțele noastre spirituale și
morale ne dă societatea de lectură, ai cărei
membri cu mândrie ne numărăm. În perso-
ana întemeietorului acestei societăți, a
fericitului în Domnul Arhiepiscop și Mitro-
polit Andrei Baron de Șaguna, avem cel
mai strălucit model de virtuți, avem un far
luminos; rămâne însă în datorința noastră,
ca prin mijloacele, care ni le pune la dispo-
ziție societatea noastră, să căutăm să ne
apropiem de razele înălțătoare ale aceluia.

Raportul de față va cere a da numai
o parte a aceluia mijloace, care ne sunt
puse la dispoziție din partea societății și
întru-cît membrii acesteia s'au știut folosi
de ele.

Raport general.

A) Activitatea societății.

a) In general.

Societatea și-a început activitatea în
2/15 Septembrie 1901. Atunci s'a ținut sub
conducerea P. O. domn director seminarial
Dr. Eusebiu R. Roșca ședința de constitu-
ire, în care cu aclamațiune s'a declarat ales
președinte al societății: Dr. George Proca
prof. seminarial. În comitet s'au ales con-
form statutelor următorii:

a) oficanți:

1. George Tuibare, cleric cl. III vice-
președinte. 2. Dumitru Borcea, cleric cl. III
notar-archivar. 3. Ioan Fodoreanu, cleric cl.
II cassar. 4. Remus Roșca, cleric cl. I. con-
trolor. 5. Ioan Morariu, cleric cl. II bibliotecar.
6. George Preșmerian ped. c. I vice-
bibliotecar. 7. Nicolau Perian, cleric c. I
notar al ședințelor soc. 8. Zacharie Mihă-
țeanu, cleric c. III redactor al feiei „Musa“.
9. Ioan Dima, ped. c. III econom.

b) membrii comisiunii literare.

Augustin Bodea, cleric c. III. Ioan Ro-
moșan cleric c. III care repășind din cauze
sanitare a fost ales George. Lărgăsan cleric
George Bărescu, cleric c. II. Nicolau Șoneriu
cleric c. II. Aurelian Oancea, cleric c. I.
George Tocit, cleric c. I. Eugen Crăciun,
ped. c. III. Nicolau Vlad Stezar, ped; c. III.
Ioan Pascu, ped. c. II.

Societatea astfel constituită a ținut în
decursul acestui an 16 ședințe ordinare 2
extraordinare, dintre cari 12 s'au ținut sub
preșidiul ordinar al prof. sem. Dr. George
Proca, ear 6 sub conducerea vicepreședu-
telui George Talbure cleric c. III.

Afară de aceste ședințe, cari după
necesitate au fost ocupate cu afaceri lite-
rare, științifice și administrative, s'a ținut
în seara de 29 Noembrie 1901 v. întru

amintirea memoriei fericitului în Domnul
Arhiepiscop și Metropolit Andrei baron
de Șaguna, patronul societății o ședință fe-
stivă, cu care ocaziune s'a rostit un cuvînt
festiv, s'a citit o disertațiune, s'a declamat
o poezie serioasă și una comică, ear corul
seminarial și orchestra societății au delectat
publicul prin prestațiunile musicale alese.
Public numeros și ales a participat la aceasta
manifestare a societății în frunte cu Exce-
lenta Sa Înalt Prea Sfințitul Domn Arhie-
piscop și Metropolit Ioan Meșian, actualul
patron al societății.

Publicul participant s'a îndepărtat dela
ședință plăcut impresionat și mulțumit —
dovadă rapoartele diferitelor foi periodice.

Conclusele societății, după natura lor
sunt parte literare științifice, parte admini-
strative, cele mai însemnate ating numărul
de 10, dintre cari 3 nu s'au executat.

Numărul membrilor e 282, și adecă
20 fondatori 10 onorari 251 și un (1) mem-
bru extraordinar.

b) in special

Activitatea societății apreciată după
natura afacerilor ei o împărțim în 1. literară
și 2. administrativă. (Va urma).

Dela sate.

Din tractul Albei-Iulia.

Stremț, în 26 Maiu v. 1902.

Ort căruț om chemat și nechemat a
face bine și a îndemna și pe alții se facă
bine și servește spre cinste dacă, însuși
poate face bine.

Cel mai chemat a îndemna și după
puteri a și face bine acolo unde e spre folo-
siosul obștesc; spre cinstea noastră și a bi-
sericeii noastre fără îndoială e preotul.

Silit sunt să mărturisesc la acest loc,
că am dat de preot, care nu numai că n'a
îndemnat pe alții la facerea de bine a
unei biserici de legea sa, ci încă a fost
contra.

Părintele Iliescu, dela venirea sa ca
preot în comuna noastră Stremț, s'a stră-
duit de a înduplecat poporul, ca să adune
banii și material pentru zidirea bisericeii.

În scopul acesta părintele Iliescu, cam
prin Martie c. a recurs cu rugare și la co-
mitetul comunal din satul vecin Geoagiul
de sus, ca să le conceadă grătit, a duce
pentru biserică, câte-va cără de piatră de
pe valea Geoagiului.

Aprupe toți membrii comitetului au
fost pentru încuviințarea cererii, numai pă-
rintele G. Albu a fost contra; ba ia succes
a îndupleca și pe alții membri ca să res-
pingă cererea.

N'aș avea motive a cărti contra pă-
rintelui Albu, că s'a arătat nepăsător, că să
nu zice dușman unor poporeni zeloși, cari
la glasul preotului lor și dau toată silința
ca să-și ridice o nouă biserică, — dacă
toate dealurile și locurile neproductive de
pe teritoriul comunei Geoagiului nu ar fi nu-
mai piatră și ear piatră.

Un preot conștiu de chemarea sa, nu
numai că ar fi stărnit în comitet în favorul
unor creștini zeloși, ci ar fi lucrat, ca să
deoblige pe fie-care poporan ca cu palma
ort cu carul se dea mână de ajutor, unei
biserice cu poporeni frați în credință. Și
aceasta ca să de-a un impuls poporului:
să-î îmbărbăteze în lucrare și să dovedească
că consimt și apreciază întreprinderea lor
vrednică de toată lauda și carea ne ser-
vește tuturora spre cinste.

Eu cred că o parte din Geoageni,
chiar și fără voia părintelui Albu vor și
face-o; căci orti cât de mărginit să fie un
om, se simte mândru când vede o biserică,
frumoasă de legea sa, și mai vîrtos când
știe că a contribuit și dănsul cât de puțin
la ridicarea ei.

Chiar despre părintele Albu n'aș fi
crezut astfel de lucru.

Avem bună nădejde, că poporul nostru
din Stremț, care a ținut totdeauna și ține
și acum foarte mult la legea noastră stră-
bună, va lucra în bună înțelegere, ca lucrul
început să-î poată săvîrși spre bucuria și
mulțămirea tuturor oamenilor doritori de
bine. S.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor gr.-cat. din
Otele Sătmăr și Ugocia, aparținători la
Diocesa Gherlei, își va ținea adunarea
generală anuală în 12 August st. n. a.
c. în edificiul școlăii rom. gr.-cat. din
Baia-spiei (Felsőbánya).

La aceasta adunare se invită cu tot
respectul:

a) P. T. domni membrii fondatori,
ordinari, sūtători și onarari ai Reuniunii.

b) P. T. Reuniunii învățătoarești din
Ungaria.

c) Toți iubitorii de înaintarea școale-
lor și învățămîntului poporului nostru.

Membrii ordinari ai Reuniunii au să
notifice președintelui cu 8 zile înainte
scuzele pentru eventuala lor absențare
precum și doritorii de a diserta sau de a
păși cu propunerii, cu ocaziunea acestei
adunări, operatele lor să le trimită tot la
acel termen.

Competințe și restanțele sunt a se
răspunde de către domnii cassari filiali
până la 8 August st. n. a. c.

Dat Baia-Mare, în 10 Iulie 1902.

Ioan Leșian m. p., Ștefan Pop m. p.,
preșid. Reun. secret. Reun.

Spre orientare.

Invitare la concert, producțiunea teatrală
și petrecerea de vară proiectată deja, se va
face în mod deosebit.

După ședința primă va fi prânz comun
la care moralmente e dator a participa
fie-care membru present. Acei, cari doresc

Dintre operele sale mai remarcate în-
semnăm: Cele trei grații (München) H-be
(Berlin) mormântul lui Clement al XIII
(Roma) Archiducesa Maria Cristina (Viena)
mai departe Amor și Psyche (Paris).

Aforisme

de

Emanuel Wertheimer.

1. Există mai multe masche az', decât
fețe adevărate.
2. Cel mai învățat ar fi acela, care
și-ar cunoaște toate slăbiciunile.
3. Viața este un teatru, eu cred însă
că prea multe bilete de intrare s'au îm-
părțit.
4. Când sîrcești, ești cel dintăiu care
te dojenesti.
5. Cel mai mulți ar fi fericiți dacă
ar fi purces întors.
6. În morminți impune armonia între
oameni.
7. Dacă fie-care ar avea atăta simț
de rușine, cât ar trebui să aibă, în curînd
ar dispărea culoarea roșie.
8. Multe sîrbători cad în zile de
lucru.
9. Ar trebui să fim prea buni ca să
nu ne știm prefăce.
10. Care are să împărțească cu noi
un bine, pe acela îl cunoaștem îndată.
11. Dacă unuia nu-î pică în minte
melodia, să ține de virtuos în ale muziceii.

12. Nu este în defavorul tău a cunoaște
pe cineva numai superflu.

13. Speranțele trebuiesc tratate în rînd
cu 'nșelătorii.

14. Dacă aș fi bogat, aș modera
pe mulți necunoscătorii.

15. Cu cuvîntul de onoare, numai
așa să-î judece departe, dacă acela nu să ține.

16. Atătea eșiri are viața, nici una
însă fără grijă.

17. La Dumnezeu să îmbulzesc toți.
Cel bogății fiindcă nu ia nimic, cei săraci
fiindcă-î țin de bogat.

18. Dacă genia n'ar avea imitători,
ar fi deplină.

19. Toată ziua ne gîndim la viclenii;
nici n'avem timp să fim de omenie.

20. La facerea lumii, s'a păcătuit
mult.

Trad. de Filip Baiaș,
învățător.

Stăpânul bun.

A fost odată un om foarte bogat, că
ruia-î mersese vestea prin multe sate din
jurii său.

Nu-î mersese vestea atît pentru bo-
găția ce o avea, ci mai mult pentru bun-
tatea inimii sale: căci nime nu întrebă de
casa frumosului, și de casa vrednicului.

Din gura acestui bogat, n'a auzit ni-
menea, nici când cuvinte de ceartă orti de
împotrivire.

Ort-cine ce făcea, înaintea lui era
tot bine.

Mai mult decît toți, se minunau de
bunătatea și îngăduința lui, servitorii săi,
cari de multe ori anume lucrau împotrivă
ca să supere pe stăpânul lor, dar nu l-a
putut supăra ca să-î certe nici când.

Odată servitorii eșiră cu plugurile să
are în țarina stăpânului lor. Acolo se înțe-
leseră între sine, ca cu ort-ce preț să facă
pe stăpânul lor să se supere; căci omul
îndărătnic cantă cearta cu luminarea.

Ne-avînd altceva să-î facă peste voie,
tăiară plugurile și grapele și le puseră
pe foc.

Când sosi stăpânul lor cu prânzul, în
loc de a-î afla lucrînd, îi află șezînd pe
toți pe lângă foc.

Punîndu-le să mînce lângă foc, se
puse și căsul de se încălzea și încălzindu-se
zisă: „E bine și vara la foc“.

Servitorii vîzînd că nici de astădată
n'au putut supăra pe stăpânul lor s'au ru-
șinat. După prânz au alergat în sat și au
adus alte pluguri. De atunci servitorii au
fost cel mai credincioși cărtă stăpânul lor,
fără să le mai vină gînd a mai lucra pes'e
voia lui. I. Bota.

La sat.

— Folță originală pentru „Tribuna Poporului“. —

Era de dimineață, cerul sîain arăta zi
frumoasă; cocoșii prin cîntatul lor preve-
steau revîrsatul zorilor.

De după coasta dealului, încetîșor, ca
niște sulite se vedeau ridicîndu-se lumi-
noasele raze a neostenitului soare străluci-

tor. Neica Brîndușa deodată cu cîntatul
cocoșilor se sculă se rînduiescă trebile cas-
nice; ear Nica Trăilă, încă de ieri după
sfințitul soarelui plecă cu niște trebii la
oraș.

Baba Rara — care nu era lenoasă —
împletindu-și chiciile, pîrea nepoțelul de
obraznicele musce, care îi trezeau cu băzei-
tul lor melancolic.

Soarele ridicîndu-se, lășă tot mai tare
peste Cozma razele sale pătrunzătoare, îi
făcu în sfirșit să se scoale.

— În loc de: bună dimineață; se
strîmbă una mândru, și începu să sberă că-î
flămînd; ba, puse mîna pe un băț, și toc,
lovi pe biata babă în cap. Baba bună la
fire, ca toate babele, rise una cu hohot și
alină capriciile nepoțelului; făcîndu-î toate
pe voie.

Trecură multe zile bune trebile se în-
toarseră și spre rîu, sîrmanul Cozma era
p'aci s'o pășască. Baba Rara — suflet de
mujere bună — toată se frămînta, se sîrma
de grijea nepoțelului, ciur umbra sus și jos,
dela vecin la vecin, cu leacuri în stu; nici
chiar noaptea n'avea stăveală.

Așa i-a fost sorocita s'o pășască!

Și ear oftînd, plecă baba Rara la altă
babă, mai cuminte, mai mesteră; care-î
descântă de pocitură. Că, bășeșagul frumusei
cum era, fuse pocit, și suferea mult de po-
citură.

Nu-î vorbă, descîntecul îi ajută mult,
leacul nu-î cu sacul; dar e greu să dai
peste el. Nu trecură multe zile când Cozma
învrîind cercul era de-alungul drumului;
nu mai era cel de odinioară, făcea deose-

a participa la prăznu comun sunt rugați a se înscrie barem cu 8 zile mai înainte de adunare la dl Atanasie Lupan în Baia-spie (Fehérvár) care — la cerere — va trimite apoi la gara din Baia-mare în 11 August st. n. adică luni seara la 10 ore trăsuri de lipsă. Spesele trăsurilor vor fi câte o coroană de fie-care persoană.

FELURIMI.

Populațiunea Londrei. — Cel din urmă recensământ făcuz la 6 milioane și jumătate populațiunea Londrei, cu o creștere anuală de 80.000 de suflete. Se numără o naștere la 8 minute și o moarte la cinci minute.

Londra numără mai mulți evrei ca Palestina, mai mulți scoțieni ca în Edimburg, mai mulți gali ca în Cardiff, mai mulți irlandezi ca în Belfast, mai mulți catolici decât se găsește la Roma.

Lungimea totală a străzilor sale e de 13.000 kilometri aproape.

81 la sută din populație sunt considerați ca lipsiți de mijloc de existență. Registrele poliției conține numele a 22.000 criminali obișnuiți.

Londra consumă pe an 400.000 bot 1.500.000 miel, 8.000.000 păsări, 400 de milioane kil de pește, 500.000.000 litri de bere etc.

Ortodoxismul în Rusia. Scoatem din „Bogoslavski Ghasnik“ ce apare în Carlovăț următoarele date privitoare la starea ortodoxismului în Rusia:

Populația după confesiune: După statistica oficială publicată nu de mult asupra primului recensământ făcut la începutul anului 1897, în Rusia (europeană și asiatică) sunt 125.668.190 de suflete. Dintre aceste de religie ortodoxă sunt 87.384.480 de suflete, prin urmare 69.54% din totalitatea populației. Restul se împarte astfel: mohamedani 14.389.000; romano-catolici 11.320.927; protestanți 3.743.000; răscolnici 2.183.738; alți creștini 1.220.000; israeliți 5.188.000 (4.13%); necreștini (păgani) 645.550 de suflete.

Eparchia și ierarhia. La sfârșitul anului 1900 în Rusia au fost total 61 eparchii. În anul 1800 au fost 36, prin urmare în decursul secolului al XIX-lea eparchiile s-au sporit cu 31. În aceste eparchii funcționează: 3 mitropolii (Peterburg, Moscva și Kiev), 14 arhiepiscopi (în care se află și un exarh) și 50 de episcopi eparchiali. Afară de aceștia 33 de eparchii își mai au și episcopii vicari și anume: fie-care mitropolit are pe lângă sine câte 3 episcopi-vicari, iar 25 de eparchii

cu câte un episcop-vicar, Astfel ierarhia rusească la sfârșitul anului 1900 a constat din 107 episcopi.

Bisericele. După ultimul raport statistic publicat de procurorul st-tului Sinod, la încheierea anului 1898 în Rusia au fost total 47.139 biserici. În anul 1898 s'au edificat 689.

Scoalele teologice. În Rusia sunt 3 categorii de școli teologice, cari cvalifică clerul. Cele mai inferioare sunt așa-numitele „școli duhovnicești“, cu 4 clase, cari corespund gimnasurilor inferioare. Astfel de școli sunt în Rusia 188. Din școlile duhovnicești elevii pot trece în „seminarele teologice“ (58) cari au 6 cursuri. Din aceste se poate trece — dar numai prestând examenul de recepțiune — la „Academia teologică“, cea mai înaltă școală teologică, care cvalifică clerul înalt și pe profesorii teologiilor. Cursurile academice sunt de 4 ani și sunt în întreg imperiul numai 4: în Petersburg, Moscva, Kiev și în Kazan.

Misionarismul în Rusia e la începutul dezvoltării sale. În direcțiunea această biserica rusească a dezvoltat o activitate intensivă, cu deosebire în lăuntrul imperiului, Lupta misionară în lăuntrul imperiului pentru lăptirea creștinismului între păgânii și mohamedani, și cea în afară de hotarele țării (în China și Japonia) o poartă așa-numita: „Societate misionară ortodoxă“, ear lupia contra diferitelor secte religioase interne o poartă misionarii trimiși (un fel de apostoli) de st-tul Sinod și de eparchii, precum și de preoți în a căror parohii se află ele, dintre cari cea mai numeroasă este cea a răscolnicilor. Mijloacele de luptă sunt mai viros: ziaristica (presa), predica și discuțiile publice. Pentru a se urma misiunile mai sistematic, guvernul rusec a înființat la anul 1898 în Kazan un curs de „școală misionară“, pe lângă Academia teologică, din care vor eși în curând teologi specialiști pregătiți și cvalificați anume pentru apostolie, cari — zice foaia citată — își vor jertfi chiar și viața pentru scopurile ortodoxismului rusec.

Mănăstire femeiască. La 13 Noemvrie 1901 s'a consacrat în eparchia „Suhomska“ aproape de orașul Suhum, prima (!) mănăstire femeiască în Rusia a „ordului vasilian-christostom“. Mănăstirea, înființată și ridicată de episcopul Suhomului Arsenie, e o zidire de artă, e provăzută somptuos cu toate utensiile necesare, având și o poziție foarte frumoasă, cu o climă binecuvântată. Ea inhabitează deja 50 de surori.

Zăcând pe pătura pământului, doicoasă privea la lopotițele și costițele purcealașului spânzurat deasupra ei.

— „Hei! pentru ce nu mă pot ridica să mai gust odată din voi?“ Vorbele babei se împliniră cu — fapta, numai decât căzu un darabel drept pe gura babei, astupându-i gura rămase încrămenită fără simțiri.

Murind baba Rara, muri spriginal și stălpul casei; zile de grea urgie urmară în casa și pe grumazul lui Trăilă. Trebile — din ceasul acela — mergeau ca racul, la nimic n'avea noroc, vitele-i crepau, câinii ziua și noaptea urlau a pustietate. Ce era mai mult acum, nici nevasta nu-l asculta, tot dusă, a drumului era.

Trăgeau toți în toate părțile!

Locul cel mai potrivit din sat, era la moara popii. Acolo, ziuica întreagă vede-a mulțime adunată, strigătele, chiutele-și lua avuzul, de cântări răsuna câmpia. La spatele morii — cam d'o svirlitură — să întindea un frumos și umbros aluniș, de unde ser puind, liniștit curgea pârâiasul nesecat.

Era acomodat loc; neveste la limpezit vede-ai cu sdraia — neica Brândușa nu lipsea. Cameșile se limpezeau de două, de trei-ori și tot nelimpezite rămăneau.

Surzind priveau și făcăi la cursul apei și...

Pe la scăpătutul soarelui, când păreche, de păreche treceau nevăzuți prin desul tușii, Nica Trăilă năcăjii striga: „rău e fără soacră!“

P. Russu.

Din public.

Preotul T. Magier eară a început să mă atace în nrul 60 al „Tribunei Poporului“, repetând cuvintele, că eu nu am lucrat să devin dl Truța ales de membru municipal. Insa eu își refuz cuvintele părinte Magier, căci ai zis cătră mine că să lucră ca ori-și-cum să fi ales de membru municipal persoana ta părinte Magier, ai zis că nu ai grije de alții, numai să ne issă persoana ta de membru. Eu am lucrat și pentru persoana ta și pentru dl Truța, însă ceia alți membri nu voră ca să fi ales, ci pe dl Truța îl voră, însă forțat părinte Magier de stricași pe dl Truța.

Mai în anii trecuți poftii părinte Magier să te pun de tutor orfanal însă, preotpretorul nu voi să te candiseze, precum nici alți domni, atunci luai pizma pe mine și tot așa faci că de 5 ori până acuma m'ăi atacat în „Tribuna Poporului“, și pentru ce? pentru că și-am făcut tot bine. Mai zici că și crăsnicul a răs, a putut ride bine dacă l'at săturat de beutură și atunci a fost trecut peate bine, vezi părinte Magier, cum zice filosofia popoului, că: nu toți sunt oameni căți și-u vorbi, ci între ei sunt alții numai... îmbrăcați în piele de om.

În fine te sfătuesc părinte Magier ne poate, să te lași de meșteșugurile fățarnice ce le-ai apucat și să viii la calea îndreptării de adevăr să ai grije de parochieni, vezi că intrară lupii între oile celea din parochia cea frumoasă Zoldis, adică începură a se face pocăiți și venii di protopop Groza în anul acesta și-l stlpiți și ce făcați ne poate părinte Magier de eară se înființară, pentru ce nu ai grije de popor, că eu să fiu acolo, la mine nu s'ar face pocăiți de fel, mai bine grijește de parochii, nu umbra tot scriind la minciuni în contra mea pe nedreptate, că vei păți rău.

Ioan Mera,
preot gr-ort. în Honțșor
și Gurahonț.

În nr. 60 preoții Georgiu Costina din Iosești și părintele I. Sărăc din Feniș eară subscriseră un articol minciinos în contra mea dictat de părintele T. Magier și învțătorii lui T. Magier, cari din silă îl subscriseră, căci trebuie să se supună principului lor, precum le dictează, căci altcum nu-l bine. Apoi părinte Costina zici în articolul acesta, că eu am ridicat sfada în contra părintelui T. Magier, cum poți grăi o minciună așa de mare, că bine ști, că părintele Magier de 4 ani a ridicat sfada asupra mea și eu tot l-am iertat, însă acum vând că s'a suit pe cap la mine, nu pot mai mult să nu mă arș, apoi zici părinte Costina că eu am lucrat la căderea listei naționale, nu te-ai sfiit a scrie așa minciuni, voi preoții și ai fost complici la căderea listei, căci ai lucrat să nu fie ales dl Truța numai Magier și așa membri vândău vă fățarnicia vă lăsară de ați căzut cu părintele Magier, de acolo toți trei și-l luai pizma pe bunul fost Dr. Groza și-l pismuiți până la moarte, nu-l aduci aminte părinte G. Costina ce bine își făcu dl Dr. Groza, când fusesi suspendat pentru cununia dela Gurahonț, căci și-a stat la ajutor și tot l'ai pismuit cățiva ani, nici nu ai vorbit pe cale bună. Apoi cum mă batjocorești pe mine, nu îți minte părinte, că și-am ajutat atunci când avuseși baiu cu cununia, când m'a întrebat pe mine la Consistor referentul bisericesc și eu te-am apărut cu toate puterile mele, și acum îmi mulțumesc cu bărfel minciinoase; apoi mai aduci aminte părinte Costina și de vorba cea rea ce o ai grăit în școală la Gurahonț, dacă nu te apărăm eu, știți bine ce rău tacepuse părintele Magier să-ți faci, numai eu te am scos și totuși beți amândoi din paharul cel otrăvos al pismei și mă pismuiți pe nedreptate, însă să știți bine, că veți avea pedeapsa dela Dumnezeu, pentru că mințiți și pismuiți. Mai bine părinte Costina ai avea grije de parochie, că și la sfinția-ta să înființezi pocăiți, vedeți bine că eu nu las pe ai mei poporeni să fie pocăiți, eu însă grijeș și de alte sate să nu se facă pocăiți, eu să fiu în parochia sfinției tale, de loc ias stlpi. Apoi ziceți părinți Costina și Magier, că eu nu am stat să se alegă Dr. Sombati aci eară din contra vorbiți, că eu tocmai am lucrat să devin Dr. Sombati ales, și fciorul meu s'a luptat pentru Dr. Sombati o zi și o noapte tot în picioare stând și lucrând pentru Sombati, ba și pe domnia maghiară din Bonțșii a adus-o cu sine, și cu dl Bosnag au lucrat la Sombati, însă părinte Costina tocmai sfinția-ta ai stat cu mâinile legate și nu te-am văzut luptând nimic pentru Dr. Sombati, însă eu am luptat pentru Dr. Sombati, am și martori destri că am lucrat pentru Dr. Sombati. Vedeți părinte George Costina și Ma-

gier cum vă pângăriți numele vostru, și să știți, că din ce veți scrie la minciuni, din ce și mai multe vi-se vor descoperi faptele ce ați făcut prin scriere de minciuni. Mai bine ar fi să întoarceți sabia în teacă-vă, ca să nu muriți de sabie.

Ioan Mera,
preot gr-ort. în Honțșor
și Gurahonț.

BIBLIOGRAFIE

Au apărut:

Anuarul II al școlii capitale române ortodoxe orientale din Seliște pe anul școlar 1901/2 de Dumitru Lăpădat, director.

„Formula jurândi Valacika“ studiu istoric-literar. „Școala e casa omului de omenie“. Discurs festiv și *Un capitol din activitatea Diaconului Corest* disertațiune rostită în Șimleul Silvaniei cu ocaziunea „adunării generale a societății pentru crearea unui fond de teatru român“ toate trei lucrări de prof. Nicolae Sulică din Brașov.

„Meteor“ roman de Vasilie E. Moldovan. Budapesta 1902 Tipografia Poporului Român. Prețul 1 coroană.

„Lucașfurul“ aprețiind romanul acesta, scrie următoarele:

În literaturile străine și-se dă prilej să cetești romane de felul acestuia, în literatura noastră însă acesta e primul. Dar preste tot nu cunosc nici o serie românească, care să se ocupe cu filosofia cuprinsă în romanul de față, — doară Sic Cogito al lui Hașdeu. Autorul, după cum se vede s'a ocupat mult cu studiul alchimiei și fără îndoială a cetit și romane străine, cari înșiră amănunte din laboratoarele alchimistilor. Că a îmbrăcat știința această abstractă și de necrezut pentru laic, în haina romanului, a făcut tare bine. A dat o lectură interesantă pentru cei ce să înțeleagă cesc cu cetitul, ear pentru literatură o lucrare de folos. În dezvoltare obvin multe episoade atrăgătoare, cari însă nu conturbă atențiunea dela firul roșu al acțiunii. În general nu e nimic de excepționat cât privește fondul; stilul însă nu e destul de cristalizat.

În editura cunoscutel reviste săptămânale „Banul Econom“ (revistă pentru agricultură, industrie și comerț), din *Orăștie*, apar o serie de broșuri de interes agricol, cari merită o deosebită atențiune din partea cărturarilor noștri, cari se interesează de propășirea țărănului nostru. Fi-care broșură conține unul sau mai multe capitole din ramurile agriculturii, creșterea vitelor, grădinarit etc. și toate laolaltă vor forma o bibliotecă agricolă completă pentru țărănul nostru. Sătul în care sunt scrise este scurt și precis. Limba deși la înțelesul mai puțin știutori de carte este lipsită de provincialisme și barbarisme. Până acum au apărut:

1. Nutrețele ierboase, costiturile (fână-șele) prenararea fânului și pășunile.
2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
3. Sămânța plantelor agricole și sămânatul lor.
4. Ingrijirea plantelor agric. în cazul vegetațiunii și recolta cerealelor.
5. Zootechnia generală. (Creșterea, nutrețirea și ingrijirea animalelor domestice).

F. Agrolologia (Cunoașterea pământurilor agricole).

Prețul unei broșuri este 30 fileri (pentru România 50 bani).

Se pot comanda la administrația „Banul Econom“, la librăria W. Kraft în Sibiu și la administrația „Tribuna Poporului“ în Arad. Revizătorilor se dă rabat potrivit.

Stropi de rônă, un drăgălaș volum de poesii, de Elena din Ardeal. Prețul 1 cor. plus 5 fileri porto.

Se află de vânzare și la librăria W. Kraft în Sibiu.

Polieleul cu pripelele și psalmii cel aleși ce se cântă la sărbătorile mari ce au Polieleu. Estras din cărțile bisericești prelucrat pe seama cântăreților de strănă prin Antoniu Minigan, învțător în Sân-Miclășului-Mare. Prețul 30 fileri, plus porto 5 fileri.

Tabelele și Măsurile. Manual ajutător la învțătură de Antoniu Minigan, învțător în Sân-Miclășului-Mare. Ediția III-a. Prețul 10 fil. porto postal 5 fil. Ambele broșuri sa află de vânzare la administrația ziarului nostru, precum și la autor în Nagy-Szt. Miklos (comitatul Torontai).

NOUTĂȚI.

ARAD, 18 Iulie n. 1902.

Alegerea de deputat dietal pentru cercul Cristian (lângă Sibiu) se face în 4 August st. n. President al comisiei electorale va fi preotul ev. lut. al Cristianului, Iosif Connert, ear' vice-president Nicolae Hențiu, notar al Seliștei. Mandatul a ajuns în vacanță în urma răposării deputatului Schwicker.

O interesantă expozițiune internațională a artelor și a păcii s'a deschis de curând la Lisabona.

Comitetul de organizare își propune acum de a sărbători aniversarea Conferinței dela Haga, expunând tot de odată opere inspirate de o înaltă sentimentalitate și dragoste de omenire și de spiritul de caritate și concordie, precum și portretele tuturor persoanelor, fărăosebire de sex, cari în toate țările s'au pus în serviciul idealului de pace și liniște al omenirii.

După închiderea expozițiunii, toate obiectele și portretele expuse vor fi predate redacțiunii publicației Revue Internațională, care va organiza din ele o expozițiune permanentă.

Cuib de imoralitate Din Budapesta se anunță, că poliția de acolo a descoperit o casă, în care fete în vârstă 5—10 ani au fost înșelate și firește caz este jertfa bestialității. În strada Huszardi 41 locuiește chelneru Horváth Lajos că nevastă-sa J. ház Erzsébet și servitoarea Horváth Mari. Cu ajutorul acestor beate, omenii fără suflet au năvălit mii de copile, pe cari le adămușau de pe străde, în casă, unde apoi le adămușau cu o beaură dulce, în formă de ciocoladă. O fată devenită bolnavă și a dus părinții la casa numită și i-a arătat călăii cari au năvălit multă vreme pe ea aducând intr-o vreme tot săi spintecă. Poliția a investigat la fața locului. Constatăm de altfel, că acesta nu este primul caz în Budapesta, pentru că poliția s'a mai mișcat într'un rind tot pentru lucruri de acestea, nu știm însă cu ce rezultat.

Se telefonează din Budapesta, că aseară a fost o mare demonstrație înaintea casei unde locuiesc femeile criminale. Mulțime imensă s'au adunat, a spart poarta și a pătruns în locuință, unde au nimicit totă mobila. Poliția abia a putut face ordine, ear femeile păcătoase s'au ascuns în podul casei dinaintea fariel mulțimei.

Cursa căpitanului Miron Costin. Căpitanul de cavalerie, din armata română, Mir n. Costin, care face călătoria București-Metz, a sosit ieri la Viena. Călătoria a făcut în fiecare zi câte 80—115 km. Astăzi și a continuat cursa.

Mort de spaimă. Canonicele Iosif Miljan din Agram mergea Duminecă seara spre casă. Pe calea trăsura s'a ciocnit cu un tren, ceea-ce a provocat în canonic spaimă așa de mare, că a murit subit. De nu ar fi fost așa fricos, rămânea viu, căci mănătorului și trăsuri nu i-s'a întâmplat nimic.

Soldat viteaz. La festivitățile jubilarie ale regimentului de infanterie nr. 51, garnisonat în Cluj, cu prilejul împlinirii a 200 ani dela înființarea lui, a fost chemat să participe și fostul infanterist Ilie Lujerdean, care în campania din Bosnia s'a purtat așa de eric încât împăratul Francisc Iosif l'a distins cu cea mai mare decorație ce se poate da unui soldat de rind: cu medalia de aur pentru vitejie.

Fapta viteazului român e următoarea: La începutul lui Iunie infanteristul Lujerdean Ilie, cu alții trei infanteriști, cari erau trimiși ca înaintași avangardei, îndată ce au intrat în pădure au fost întâmpinați cu 4 pușcături. După aceasta iusurgenții, al căror număr nu se știe, s'au retras în desiș. Cu toată situația nesigură, Lujerdean rupându-se de cei-alți s'a luat singur după ei. De-odată se vede față în față cu doi iusurgenți, cari și-au îndreptat puștile asupra lui. Fără să se mai gândească la scăpare, a luat pe unul

la țintă și l'a rănit. (Se zice că a fost Kovacevic, șeful bandei), așa că acesta scăpând arma din mână s'a tirit în tușiș. În acest moment se aud două pușcături, cari au zdrobit brațul drept al voinicului Lujerdean. Fără să-și bată capul cu ranele sale și cu aceea, că i-se aprinsese măneca și blusa, s'a repezit după ei și descărcându-și arma cu mâna stângă, a culcat pe unul la pământ. În acest timp l'au ajuns tovarășii săi, pe cari cu toate durerile ce le simțea, i-a îndemnat cu cuvinte însufleșite să urmărească dușmanul.

Proces pentru usură. De 14 zile se pertractează la tribunalul regesc din Lugoj procesul intentat pentru usură în 75 casuri contra lui Abraham Freidmann, fost negațor în Scheus. În decursul pertractării s'au ascultat vre o câteva sute de martori. Tribunalul a aflat pe Abraham Freidmann vinovat de usură în 7 casuri și la osândit la 14 zile temniță, 1000 cor. amendă în bani, un an perdere de oficiu, suportarea speseilor erariale (1500 cor.), și se restituie în 7 casuri câte 10 cor. (70 cor.) Contra sentenței s'a dat apel, atât din partea procurorului, cât și a apărării (din „Drapelul“).

Concurs de măriție. În statul Nebraska (în nordul Americii) e jale mare. Bărbații sunt toți burlaci, fiind că nu sunt femei, cu cari să se însore. Dar' fiind că „nu este bine omul să fie singur“, au făcut un album, în care sunt pozele tuturor bărbaților nelasurați, și sub fie care poză, numele, etatea, religiunea, ocupațiunea respectivului, și dorința cum să fie femeia pe care ar lua-o soție. Acest album va fi trimis în toată țara, ca dor' se vor afla femei doritoare de măriție, cari să îndălească (ori să amăzască și mai tare!) viețile bietilor nebrasceni.

Armă în mâna băieților. În Titel băiatul de 13 ani Wilhelm Praks se juca Sâmbătă cu revolverul tatălui său. Deodată revolverul s'a descărcat și a ucis pe mănușa băiatului, Aurora Hild, care stătea aproape de băiat. Glonțul a nimerit-o în cap și i-a zdrobit creierii.

Pentru 5 sărutări — 5 zile închisoare. Nemții, în amțul lor de extremă moralitate, merg atât de departe încât acum chiar și sărutările, dulcele sărutări ale îndrăgostiților, le consideră drept delict grave și pe amovezul „sărutacios“ îl pedepesc aspru. Cel mai nou caz, după cum scriu zărele, s'a întâmplat în sala de așteptare a gării Augsburg. O pereche tină îndrăgostită și-a luat adio la despărțire. Tinerul în momentul ultim s'a aruncat asupra dragii sale și — grazi lucră — a sărutat-o mai de multe ori în prezența celor de față. Poliția la pedepsit pentru „brutala transgresiune“ la 5 zile închisoare.

Avis îndrăgostiților: nu Vă sărutăți în salona de așteptare a gării din Augsburg.

Invitare. Catul bisericii române din Dobra și tinărima rom. din Dobra și jert invită la producțiunea împreună cu dans, ce o aranjează din incidentul tinerii adușii cerușe la despărțământului Dobra al „Astrei“ Duminecă, în 7/20 Iulie a. z., în pavilionul „La Hassri“ din Dobra. Începutul la 8^{1/2} ore seara. Prețul de intrare de persoană locul I. 2 cor., locul II. 1.40 fl., partere 1 cor. Venitul curat se destinează pentru biblioteca desp. și pentru școala română tractuală din Dobra.

„Banchetul încoronării“ ce s'a dat la peste 500.000 de săraci în Londra, a avut loc la 5 Iulie st. n. În acest scop s'au pus la dispoziție toate halele și sălile de școale.

În parcul episcopului de Londra au fost aranjate mese colosale și bănci lungi pentru 14.000 de persoane.

În Islington, într'o singură hală, au prânzit 10.000 de persoane.

Deși pentru săraci, pregătirile acestea au fost lipsite de ori-ce caracter de pomăuș, și cei ce au luat parte la banchet au fost tratați formal ca oaspeți ai regelui.

Preoții și doamnele din societate serveau ca chelneri, și în multe locuri soldații țineau gardă de onoare. La Islington, garda era compusă din 200 de indieni.

Regele Eduard a publicat un manifest prin care își exprimă părerea de rău

că nu poate vizita în persoană pe oaspeții săi și prin care desemnează pe membrii familiei sale ca repreșintanți ai săi.

Prinselele cu soții lor au vizitat cele mai mari intruziri. Pretutindenți, ajutătorii de bună voce au împodobit mesele cu flori și numeroase firme au dăruit delicatose pentru marele banchet, plătit de regele.

Berăria Bass a dat 3000 de butoaie de bere.

Toți artiștii din Londra, printre cari celebra Maria Brema și-au dat concursul lor, precum și societățile de cant și numeroși diletanți, aranjând concerte după isprăvirea prânzurilor.

Zărele spun că spre a se procura puțină distracție regelui, s'a unit prin fire telefonice odaia sa cu opera și cu alte săli de concert, așa ca augustul bolnav să se poată distra, ascultând puțină musică.

Avis bolnavilor de ochi. Dl. Dr. Craiciu medic din România specialist pentru boala de ochi, ne avisează, că pune la dispozițiunea safer zărilor de ochi, serviciile sale de specialist în oculistică timp de două săptămâni adică dela 10 până la 24 I. curentă stil vechiu, la Ciclova-montană unde petrece în timpul acesta.

POSTA REDACȚIEI.

Nr. 3115. *Elena Jună.* Numai poezii populare publicăm, altele se produc semnând numele autorului.

Olean, Mures-Cuesdin. Cereți un catalog de cărți dela librăria Sococ, București. I. I. preot în Z. Almanachul d-lui Măneșcu se poate procura la W. Krafft Sibiu.

Societatea de cultură. Adresa e: Gura Satului Arad Abonamentul pe un an 6 cor. *Nepoatei în N.* Cineva s'a interesat de tine mai. Serie mi ce mai faci?

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului din Arad, 17 Iulie.

Spirit rafinat, vânzare mare	118.—
„ „ mică	120.—
„ „ vânzare mare	116.—
„ „ mică	119.—
100 chilogramă borhot uscat	12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta

50 chlgr. grâu de toamnă	cor. 6.86—6.87
„ „ secară pe Oct.	„ 5.89—5.90
„ „ ovăș pe Oct.	„ 5.35—5.36
„ „ porumb pe Aug.	„ 4.81—4.83

ULTIME ȘTIRI.

Voiagiul Regelui Angliei.

Regele Eduard a fost transportat într'o trăsură de ambulanță dela palatul său la gara Victoria unde Augustul bolnav a luat trenul pentru Portsmouth.

Sosit la Portsmouth, Regele a fost condus pe bordul yachtului regal.

Timpul este foarte favorabil și va grăbi vindecarea Regelui.

Regele Italiei în Rusia.

Cransnoie-Selo. — O splendidă revistă militară s'a dat astăzi în onoarea regelui Victor Emanuel. Trupele erau comandate de marele duce Vladimir Alexandrovici, ele au defilat înaintea celor doi monarhi, împărașelor și membrilor familiei imperiale. Majestățile lor au fost salutate cu urale entusiaste. Un prânz s'a dat apoi în pavilionul imperial și apoi suveranii s'au relntors la Peterhof. Seara un prânz de gală a fost oferit Regeui de marele Duce Petre Nicolaevici.

Măine seară contele Lamsdorff ministrul afacerilor străine al Rusiei va da un prânz Regelui Italiei; ear măine la amiazi Regele va oferi un prânz de onoare Țarului pe bordul cuirasatului „Carol Alberto“ Regele Italiei va pleca din Rusia Joi la ora 3 după amiazi

Reuniunea învățătorilor din protop. aradane I—VII. în Hălmagiu.

— Raport telegrafic. —

Hălmagiu, 18 Iunie.

Primirea la gară strălucită. Protopopul Groza salută oaspeții, căruia îi răspunde președintele Ceontea. Aseară a fost convenire de cunoștință care a durat până târziu. Public foarte mult. Măne va fi excursiune la Găina și la băile de aur dela Brad.

Începându-se semestrul al II-lea, rugăm respectuos pe cei-ce ne datorează pentru foale să binevoiască numai decât a-și achita abonamentul. Noi am așteptat destul; e rindul acum ca și cei cărora le-am creditat să-și facă datoria. **Administrațiunea.**

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici Barcianu.

Insertiuni și reclame.

C a u t

În toată serioșitatea o domnișoară română frumoasă, dar' modestă, bine crescută, din părinți buni și cu oarecare zestre. — Fiind un tinăr sărac, medicinist la universitatea din Viena și având încă doi ani până la obținerea diplomei, — pentru a mă pute cu respectiva căsătorii după absolvare, — am neapărată trebuință de 500 fl. anual în acești din urmă doi ani.

Interesați învoiți — să se adreseze sub „Medicinistul“ la administrația „Tribunei Poporului“. 806 1—2

Intr'o comună românească se află de vânzare în condițiuni foarte favorabile

O farmacie (apotecă).

Circulație anuală 60'0 coroane. Prețul 14.000 cor. Adresa la administrațiunea zărilor noastre. 799 3—8

Intr'o bună familie română în Sibiu

se primesc școlarii din provincie.

Întreținere și educație bună. Limba germană și română se poate învăța perfect.

A se adresa Administrației noastre.

Stabiliment de hydrotherapie

„WÄLLISCHHOF“.

Stațiunea de tren Brunn-Maria-Enzersdorf 30 minute departe de Viena.

Aranjament modern, prețuri moderate

(medicul, folosirea băilor, locuință, proviziunea întregă 21—32 fl pe săptămână, amășutat locuinței).

Cu prospecte și informațiuni detaliate stă la dispoziția on. public direcțiunea stabilimentului și medicul: 800 5—

Dr. Lazar Popovici, Dr. Marius Sturza, medic consilier, medic dirigent în Viena XV., Wällischhof p. u. Maria-Mariahilferstrasse 136. Enzersdorf bei Wien.

Hotel „VAS“

cafenea, restaurant și berărie.

Locul de întâlnire al inteligenței române din loc și din provincie, unde se găsește cu prețul cel mai avantajos mâncări de casă, vin excelent și bere Dreher. Un prânz de 3 plese 1 coronă.

Oaspeților dela hotel le stă la dispoziție, pentru ori-ce tren care sosește sau pleacă, omnibus sau trăsură.

Prețul camerelor este, dela 1 cor. 60 fl. în sus.

Curățenie exemplară, pe lângă asigurarea unui serviciu ireproșabil.

Roagă prețiosul sprigiu.

685 18— Cu deosebire stimă

Văduva Duffner Jozsef.

„VICTORIA“

instituit de credit și economii, societate pe acții.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: 600.000 cor. — Fond de rezervă 300.000 cor.

Depuneri 3.000.000 cor. — Circulația anuală 44.000.000 cor.

Primește depuneri spre fructificare, după cari solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere. — Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei depuneri până la 2000 cor. se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere. Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comenzii.

657 — 14

Direcțiunea institutului.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, șese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fles, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, șese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—100 cor. se plătesc la moment în ziua morții întâmplată;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinel: grâu, secară, orz, cucuruz, ovės, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în flece-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

423 — 90

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați contra grindinel: grâu, cucuruz, secară, ovės și toate plantele economice!

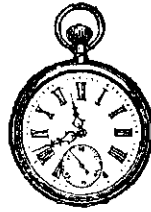
Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Ceasornice.

Vânzarea în detalii cu prețurile fabricii.

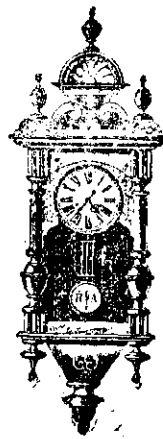
Garanție pe 3 ani.

Nr. 1. Ceasornic remontoar de nickel cu 3 capace, calitate foarte bună gravat	Cor. 6.50 7.50
Nr. 2. Ceasornic remontoar de nickel, cu 3 capace Acelaș, însă gravat	8.75 9.50
Nr. 3. Ceasornic remontoar de oțel negru, cu 3 capace	7.50
Nr. 4. Ceasornic remontoar imitație de Tula (argint rusec), cu desenuri frumoase și cu 3 capace	10.50
Nr. 5. Ceasornic remontoar de argint, cu 3 capace, frumos gravat	15.—
Nr. 6. Ceasornic Anker-remontoar de argint, cu 3 capace, 15 rubine, mecanism foarte bun, frumos gravat	18.75
Nr. 14. Ceas. remontoar de dame, argint rusec Tula, 3 capace, desen incrustat în aur veritabil	Cor. 21.50

Nr. 7. Ceas Anker-remontoar de argint rusec Tula, cu 3 capace, 15 rubine, desen incrustat în aur	Cor. 22.50
Nr. 8. Ceas. remontoar de dame oțel negru, 2 capace	Cor. 9.75
Nr. 9. Ceas. remontoar de dame oțel negru, în formă de inimioară cu 2 capace	14.50
Nr. 10. Ceas. remontoar de dame, de argint cu 2 capace	Cor. 12.50
Nr. 11. Ceas. remontoar de dame, de argint rusec Tula, 2 capace	15.50
Nr. 12. Ceas. remontoar de dame, argint cu 3 capace	16.50
Nr. 13. Ceas. remontoar de dame, argint rusec Tula, 3 capace	18.50

Nr. 15. Ceasornic deșteptător veritabil, baby american	Cor. 3.—
Nr. 16. Acelaș cu dată	4.—
Nr. 17. Ceasornic deșteptător pătrat cu mâner	7.10
Nr. 18. Ceasornic deșteptător cu musică, 1 melodie	11.—
Nr. 19. Acelaș cu 2 melodii	12.50
Nr. 20. Ceasornic deșteptător în formă de potecovă	6.—

Ultima noutate.

Pendule de perete cu musică, cântă melodii foarte frumoase la fiecare oră; execuțiunea acestor pendule este foarte îngrijită, în lemn de nuc cu sculpturi frumoase așa că reprezintă o decorațiune superbă pentru orice casă.

Prețul: Cor. 16.—

Aceași pendulă fără musică Cor. 12.—

NB. Fiecare ceasornic se încercă înainte de expediție și se garantează mersul regulat pe 3 ani.

La nemulțumire se înapoiază imediat banii.

SAMU LINDENBERG

BUDAPESTA

Vadász-utca nr. 42/D., colț cu Kálmán-utca.

803 2—

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu.

(NAGYSZEBENI FÖLDHITELINTÉZET.)

Pe lângă condițiunile cele mai avantajoase dăm împrumuturi ipotecare

cu amortisare pe 30 1/2, 38 și 40 1/2 ani în rate de jumătate de an, în cari se cuprinde plătit. a atât a cametei, cât și a capitalului.

Împrumuturile se plătesc cu bani gata în valoarea nominală a scrisurilor ipotecare.

Arangarea împrumuturilor o efectuează încredințatul nostru

Szücs F. Vilmos în Arad

care poate da totodată toate deslușirile.

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu.

(Nagyszabeni Földhitelintézet.)

Provocându-mă la anunțul de sus, rog onor. public doritor de împrumuturi ipotecare, ca și pân'acum și de-acum să se adreseze cu încredere la mine cu afacerile sale; principiul meu a fost și rămâne același, ca să prestez publicului în totdeauna un serviciu solid.

Spesele de întabulare la dorință le anticipez; onorariul meu urmează ulterior.

Cu stimă:

Szücs F. Vilmos

instituit de credit pe imobile și pământuri

în Arad, Piața Boros Béni nr. 22 (Casa Spielmann)

(Etagiul I.)

784 — 10

Sanatoriu și institut de cură cu apă rece

— învilițat de înaltul minister de interne prin ordinațiunea Nr. 81.945/1901. —

În toată Ungaria-sudică singurul institut de cură autorizat, care iarna vara stă deschis pentru public și primște la cură bolnavii cu locuința în institut și externiști. Bolnavii pot avea la dispoziție sfatul ori-și-cărui medic.

Mijloace de lecuire:

Baie cu lumina electrică: pentru vindecarea reumei, podagrei, îngrășării, și înveninării prin metaliuri. Aceste băi pot fi folosite și de cei bolnavi de inimă, 15 bilete 15 fl

Baie de cură cu apă rece: pentru sănătoși întărire, și vindecă boale de intestine (mațe), insomnia, durerile de cap etc. 15 bilete 6 fl. Abonament lunar 10 fl

Baie de acid-carbon: pentru vindecarea boalei de inimă, boalelor femești și lecuirea slăbirei pricinuită de nervositate. 15 bilete 18 florini.

Baie maure: pentru vindecarea boalelor femești, reumei, nevrolgiei, înțepenirea mușchilor etc. 15 bilete 16 fl.

Baie cu apă rece electrică: Vindecă nervositatea, dureri de nervi, slăbire, 15 florini.

Inhalatii: soale sau cu extract de brad. După modelul celor din Reichenhall și Gleichenberg, — în contra boalelor de plămâni și de gât. 15 bilete 9 fl.

Gimnastica-svedeză: pentru vindecarea strâmbărilor de spinare, înțepenirii mușchilor; pentru lecuirea slăbirei la copii anemici. Taxă lunară de la 10 fl. în sus, după gravitatea casului de boală.

Massage: pentru vindecarea boalelor de nervi, a anemiei, a îngrășării peste măsură și a slăbirei generale. 15 massage 6 fl.

Massage electrice: pentru vindecarea nervosității, a durerilor de nervi și pentru ușurarea misturii. 15 bilete 12 fl.

Electrisare galvanică și cu curent faradic: Bolnavii interniști pot avea la dispoziție sfatul ori-și-cărui medic. — O odaie (cu încălzit, luminat și serviciu) și proviziunea sau întreținere: 85 fl. pe lună.

Medicul conducător:

D. HECHT,

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (Intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch și Szabó). Telefon 270.

541 — 65